

Moniarvoisuuden huomioiminen metsä- neuvonnassa ja -viestinnässä

14.4.2025

Metsämiesten Säätiö

Tapio Palvelut Oy (jäljempänä Tapio) vastaa palvelun toteuttajana ja raportin laatijana siitä, että raportti on laadittu ammattitaitoisesti, huolellisesti ja alalla vallitsevaa hyvää ammattikäytäntöä noudattaen. Raportti vastaa tilannetta sen antamishetkellä, eikä Tapio siten ole vastuussa myöhemmin esim. olosuhteiden muuttumisesta johtuneista seikoista. Toimeksiannon suorittamista varten Tapio on saanut toimeksiantajalta tai kolmansilta aineistoa, joiden oikeellisuuteen ja todenmukaisuuteen Tapio on luottanut ilman eri tutkimusta tai todenamista, ellei kyse ole aineistosta, jonka oikeellisuuden tai todenmukaisuuden selvittäminen on nimenomaisesti kuulunut toimeksiantoon.

Tapio ei vastaa missään tapauksessa raportin välillisistä eikä epäsuorista vahingoista. Tapion vastuu rajoittuu kaikissa tapauksissa sille toimeksiannosta maksettuun määrään, ellei Tapion osoiteta menetelleen tahallisesti tai törkeän tuottamuksellisesti. Kolmannella taholla on oikeus luottaa lausuntoon vain siinä tarkoituksessa, mihin lausunto on nimenomaisesti pyydetty. Tapion vastuu kolmatta tahoa kohtaan ei voi olla suurempi, kuin mitä se on lausunnon pyytäneellä taholla kohtaan.

Pilhjerta, R., Pänkäläinen, M., Kauppila, M., Nikinmaa, L. 2025. Moniarvoisuuden huomioiminen metsäneuvonnassa ja -viestinnässä. Tapion raportteja nro. 81.

© Tapio Palvelut Oy

Kansikuva:

Tapio Palvelut Oy

ISBN 978-952-7435-44-1

ISSN 2342-804X(pdf)

Työn tilaaja: Metsämiesten Säätiö

Sisällysluettelo

ALKUSANAT	3
1 MONIARVOISUUS METSÄALAN KOULUTUSOHJELMISSA SEKÄ TYÖNANTAJIEN OHJEISSA JA VIESTINNÄSSÄ	4
1.1 MONIARVOISUUS METSÄALAN KOULUTUSOHJELMISSA	4
1.1.1 Ammatillinen koulutus	4
1.1.2 Ammattikorkeakoulutus (AMK ja YAMK)	5
1.1.3 Yliopistokoulutus	6
1.2 MONIARVOISUUS METSÄNEUVONNASSA.....	7
1.2.1 Moniarvoisuus metsäalan työntekijöiden ohjeissa ja viestinnässä.....	7
2. VERKKOKYSELY JA TEEMAHAASTATTELUT METSÄAMMATTILAISILLE.....	8
2.1 VERKKOKYSELY	8
2.1.1 Taustatiedot.....	8
2.1.2 Moniarvoisuus metsien hoidossa ja käytössä	8
2.1.3 Moniarvoisuus asiakastyössä ja arjen työtehtävissä	9
2.1.4 Oman osaamisen kehittäminen.....	9
2.1.5 Avoimet vastaukset	10
2.2 TEEMAHAASTATTELUT	11
2.2.1 Tausta	11
2.2.2 Moniarvoisuus	11
2.2.3 Neuvonta	12
2.2.4 Osaaminen.....	15
2.2.5 Viestintä.....	16
2.3 YHTEENVETO KYSELYN JA HAASTATTELUIEN TULOKSISTA	17
3. JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMINTASUOSITUKSET ERILAISTEN METSÄNHOIDON TAVOITTEIDEN JA METSÄNOMISTAJIEN HUOMIOIMISEEN METSÄALAN KOULUTUKSESSA JA ASIAKASTYÖSSÄ	18
3.1 METSÄALAN KOULUTUKSEN KEHITTÄMINEN	18
3.2 METSÄALAN ORGANISAATIOIDEN TOIMINTAMALLIT.....	18
3.3 MONIARVOISEN METSÄNEUVONNAN JA SIITÄ VIESTIMISEN HYVÄT KÄYTÄNTEET METSÄNOMISTAJIEN PARISSA TYÖSKENTELEVILLE.....	19
KIRJALLISUUS.....	21
LIITTEET.....	23
LIITE 1. VERKKOKYSELYRUNKO	24
LIITE 2. VERKKOKYSELYN TULOKSET	28
LIITE 3. HAASTATTELURUNKO	35

Alkusanat

Metsäammattilaisuus muuttuu toimintaympäristönsä mukana. Metsäneuvontaa ja -viestintää tekevät ammattilaiset pysyvät muutoksessa mukana, kun neuvonnan kohteet – metsänomistajat – otetaan huomioon. Metsänomistajien monipuolistuvat tavoitteet ja arvot heijastuvat jo nyt metsäalan työhön, mutta toimintatapoja on varaa kehittää ja hyvistä käytänteistä sopii ottaa mallia.

Moniarvoinen metsäammattilaisuus – viestintä ja neuvonta osana monipuolista metsien käyttöä -hankkeessa tehtiin taustaselvitys sekä toteutettiin verkkokysely ja haastateltiin metsänomistajien parissa työskenteleviä metsäammattilaisia heidän neuvonta- ja viestintätaitoistaan ja -käytännestään. Kyselyn ja haastattelujen pohjalta laadittiin ohjeita moniarvoisuuden huomioimiseen metsäneuvonnassa ja -viestinnässä.

Tässä selvityksellä moniarvoisuudella tarkoitetaan sekä erilaisten tavoitteiden näkökulmasta monipuolista metsien käyttöä että ammattilaisten, asiakkaiden ja osaamisen monimuotoisuuden huomioimista. Tämän selvityksen tavoitteena on tarkentaa tietoa moniarvoisen metsäneuvonnan nykytilanteesta sekä rakentaa pohjaa toimintakulttuurille, jossa moniarvoisuus tunnustetaan osana metsäammattilaisen työn arkea.

Kiitämme kaikkia selvitykseen osallistuneita henkilöitä. Esitämme rahoittajalle kiitokset taloudellisesta tuesta.

METSÄMIESTEN
SÄÄTIÖ

Hankkeen on rahoittanut Metsämiesten Säätiö. Lahjoitukset ja säätiöfuusiot ovat tärkeä osa Säätiön yleishyödyllisen toiminnan vaikuttavuutta. Lisätietoa www.mmsaatio.fi

1 Moniarvoisuus metsäalan koulutusohjelmissa sekä työnantajien ohjeissa ja viestinnässä

1.1 Moniarvoisuus metsäalan koulutusohjelmissa

Tässä selvityksessä koulutusohjelmien tarkastelu rajattiin suomenkielisiin tutkintoihin. Ammatillisen koulutuksen osalta tarkasteltiin metsäalan perustutkintoa. Ammattikorkeakoulutuksen osalta tarkasteltiin metsätalousinsinööri (AMK) -koulutuksen päivätoteutuksia sekä YAMK-tutkintoja. Yliopistokoulutuksen osalta tarkasteltiin metsätieteen kandidaatti- ja maisteriohjelmiä. Metsätalousinsinöörit päätyvät tyypillisesti metsäalan työtehtäviin, joissa ollaan eniten tekemisissä metsänomistajien parissa. Kuitenkin myös ammatillisesta koulutuksesta valmistuneiden työhön liittyy yhä enemmän metsänomistajien kohtaamista etenkin metsäpalveluyrittäjillä ja metsäkoneenkuljettajilla. Metsätieteiden kandidaatti- ja maisteritutkinnoilla päädytään vähemmän metsäneuvonnan tehtäviin, mutta tietyissä organisaatioissa metsätieteiden yliopistotutkinnon saaneiden työhön voi liittyä esimerkiksi metsänhoidon ja viestinnän ohjeiden ja linjausten laatimista, missä moniarvoisuus voi korostua.

Koulutuksista etsittiin moniarvoiseen metsänhoitoon viittaavia tutkinnon osia ja opintojaksoja sekä etsittiin moniarvoisuuteen liittyviä sisältöjä koko tutkinnossa. Lisäksi tarkasteltiin moniarvoisen metsäneuvonnan ja -viestinnän taitojen kehittymistä kullakin koulutusasteella TTS Työtehoseuran tekemien metsäalan koulutuksen laatumittauksiin perustuen.

1.1.1 Ammatillinen koulutus

Suomessa metsäalalle tähtävään ammatillisen koulutuksen tutkinto on metsäalan perustutkinto. Tutkinnossa on neljä osaamisalaa ja kuusi tutkintonimikettä:

- Metsäenergian tuotannon osaamisala; metsäenergian tuottaja
- Metsätalouden osaamisala; metsuri-metsäpalvelutuottaja
- Metsäkoneenkuljetuksen osaamisala; metsäkoneenkuljettaja, terminaalikoneenkuljettaja, puutavara-autonkuljettaja
- Metsäkoneasennuksen osaamisala; metsäkoneasentaja.

Metsäalan perustutkinnon tutkinnon perusteet sisältävät yhden valinnaisen tutkinnon osan, joka käsittelee pelkästään moniarvoista metsien käyttöä. Kyseinen tutkinnon osa, Metsien monikäyttö (10 osp), painottaa monikäytön eri muotoja, luonnon monimuotoisuutta sekä metsänomistajien ja asiakkaiden erilaisten tavoitteiden huomioimista. Tutkinnon osa pitää sisällään metsäkoneenkuljettajien koulutuksessa luonnonhoitokortin osaamiskokeeseen valmistavan koulutuksen ja luonnonhoitokortin osaamiskokeen. On kuitenkin huomattava, että useiden muidenkin tutkinnon osien sisään on rakennettu elementtejä moniarvoisesta metsien käytöstä. Tällaisia tutkinnon osia ovat esimerkiksi Kestävä metsän hoito ja hyödyntäminen (25 osp) ja ilmastovastuullinen toiminta (15 osp). Lisäksi tutkinnon osassa Metsänhoitopalvelut (30 osp) mainitaan ammattitaitovaatimuksena ”huomioi toiminnassaan metsänomistajien erilaiset tavoitteet metsän käsittelyssä”. Tutkintoon sisältyy lisäksi viestintätaitoihin liittyvä Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen -tutkinnon osa (11 osp).

TTS Työtehoseuran metsäalan ammatillisen koulutuksen oppimistulosten työelämävastaavuutta koskeessa 2022 toteutetussa mittauksessa (Kilpeläinen ja Lautanen 2023) selvitettiin metsäalan yhteisen substanssi- ja yleisen työelämäosaamisen kehittymistä koulutuksen aikana. Mittaukseen sisältyi neuvonta- ja viestintätaitojen mittausta. Asiakaspalveluosaamisen eri tutkintonimikkeiden keskiarvo oli tasolla 3,5–4,32 asteikolla 1–6 (missä 1=ei lainkaan, 6=erittäin paljon). Arvio oli hieman laskenut vuoden 2017 mittauksesta muilla paitsi metsäenergian tuottajilla. Suullinen ja kirjallinen viestintä arvioitiin tasolle 3,45–3,86 ja viestintä sosiaalisessa mediassa tasolle 2,84–3,57. Neuvonta- ja viestintätaidot

kehittyvät siis tutkinnon suorittaneiden mukaan keskitasoisesti tai hieman vähemmän. Samassa mittauksessa vastaajista 63 % arvioi, että asiakkaan tarpeiden ymmärtämisen tarve kasvaa metsäalan työtehtävissä tulevaisuudessa. 60 % arvioi, että viestintätaitojen tarve kasvaa. Asiakaspalvelutaitojen tarpeen kasvuun uskoi 49 %.

Verrattaessa vuonna 2022 toteutettua mittausta vuoden 2017 vastaaviin tuloksiin, moniarvoiseen metsien hyödyntämiseen tai neuvontaan ja viestintään liittyvissä taidoissa ei ollut tapahtunut suuria muutoksia minkään tutkintonimikkeiden osalta. Näistä poikkeuksina metsuri-metsäpalvelujen tuottajat arvioivat metsälakikohteiden tunnistuksen kehittyneen aiempaa enemmän. Metsäkoneenkuljettajat arvioivat paremmin kehittyneiksi neljä taitoaluetta, joista moniarvoiseen metsänhoitoon ja -neuvontaan liittyviä olivat päätöksentekokyky ja kielitaito. Metsäenergian tuottajat arvioivat asiakaspalvelutaitojensa kehittyneen paremmin vuoden 2022 mittauksessa kuin vuoden 2017 mittauksessa. Puutavara-autonkuljettajat taas arvioivat asiakaspalvelutaitojen kehittymisen heikommaksi kuin aiemmassa mittauksessa.

1.1.2 Ammattikorkeakoulutus (AMK ja YAMK)

Metsätalousinsinöörin (AMK, 240 opintopistettä) koulutusta tarjotaan Suomessa kuudessa ammattikorkeakoulussa: Hämeen ammattikorkeakoulussa, Lapin AMK:ssa, Tampereen ammattikorkeakoulussa, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa, Yrkeshögskolan Noviassa sekä Karelia ammattikorkeakoulussa. Tässä selvityksessä tarkasteltiin kyseisten ammattikorkeakoulujen vuosien 2023 sekä 2024–2025 opintosuunnitelmia.

Metsätalousinsinöörin opinnoissa neuvontaan liittyvän sisällön määrä riippuu koulutuksen tarjoajasta. Kaikissa ammattikorkeakouluissa on kuitenkin pakollisena opinnoissa metsäneuvonnan kurssi: Asiantuntijaviestintä (3 op) Hämeen ammattikorkeakoulussa, Markkinointi- ja asiakaspalvelu (5 op) Lapin AMK:ssa, metsäneuvonta- ja esiintymistaidot (4 op) Tampereen ammattikorkeakoulussa, Henkilökohtainen markkinointi- ja myyntityö (5 op) Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa, Marknadsföring och försäljning (3 op) Noviassa sekä Palveluiden markkinointi- ja myyntityö (6 op) Kareliassa. Monitavoitteisuutta käsitteleviä opintoja sisältyy esimerkiksi Tampereen ammattikorkeakoulussa opintojaksoon Metsien eri käyttömuotojen yhteensovittaminen (10 op), Lapin ammattikorkeakoulussa Elinkeinojen yhteensovittaminen pohjoisessa (5 op) ja Maa- ja metsäomaisuuden hallinta (5 op), Kareliassa Metsäomaisuuden hallinta (15 op) sekä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa Monikäyttöiset metsät (5 op) ja luonnonhoito talousmetsissä (5 op). Muilla opintojaksoilla monitavoitteisuutta ja asiakkaan kohtaamista käsitellään muun muassa metsänhoidon suositusten esittelemien vaihtoehtoisten metsänhoidon tavoitteiden kautta.

TTS on selvittänyt myös metsätalousinsinööriksi (AMK) valmistuneiden oppimistulosten työelämävastavuutta ja laadullista työllisyyttä. Viimeisin mittaus toteutettiin vuonna 2023 (Kilpeläinen ja Lautanen, 2024). Mittaukseen vastanneista asiakaspalvelu- ja asiakkuuksien hallintataitojen arvioitiin kehittyvän koulutuksen aikana tasolla 3,29 asteikolla 1–6 (missä 1=ei lainkaan, 6=erittäin paljon). Ihmistuntemus ja vuorovaikutustaidot arvioitiin tasolle 3,69, markkinointi ja myynti tasolle 3,52 ja kirjallinen ja suullinen viestintä äidinkielellä tasolle 4,12. Mittauksen avointen vastausten perusteella asiakaspalvelu sekä myynti ja markkinointi olivat osaamisalueita, joihin jäi koulutuksen jälkeen puutteita. Yleisestä työelämässä tarvittavasta osaamisesta viidellä taitoalueella erot koulutuksen tarjoajien välillä olivat kasvaneet edelliseen vuoden 2020 kyselytutkimukseen verrattuna. Näistä moniarvoiseen metsäneuvontaan liittyviä olivat markkinointi- ja myyntiosaaminen, tieto- ja viestintäteknologian käyttötaidot, tiedonhankintataidot sekä kirjallinen ja suullinen viestintä äidinkielellä.

Moniarvoiseen metsäneuvontaan liittyvistä substanssitaidoista kehittyivät mittauksen perusteella hyvin (yli tason 4) esimerkiksi metsäluonnonhoitoon ja -ekologiaan sekä metsäsertifiointiin liittyvät taidot. Hieman heikommin kehittyivät taitoalueet ilmasto-osaaminen metsänhoidossa (3,66) sekä ilmasto ja

hiilijalanjälki puunkorjuussa (3,28). Oppilaitosten väliset erot olivat suurimmat metsätuho-osaamisessa, puukauppaosaamisessa, metsäteiden kunnossapidossa, puuraaka-aineosaamisessa, metsäekologiassa, metsälainsäädännössä ja metsänlannoituksessa.

Metsätalousinsinööri YAMK

Metsätalouden ylemmän tutkinto-ohjelman metsätalousinsinööri YAMK-koulutusta tarjotaan kolmessa ammattikorkeakoulussa. Tampereen ammattikorkeakoulussa opintosuunta on monitavoitteinen metsänhoito (60 op), jonka pääpaino on monitavoitteisen metsänhoidon osaamisessa (25 op). Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa opintosuuntana on Metsätalouden liiketoiminta (60 op), jossa pääpainotus on johtamisessa ja liiketoiminnassa. Hämeen ammattikorkeakoulussa opintosuuntana on Biotalouden ratkaisut (60 op). Kaikki koulutusohjelmat markkinoivat opintoja työelämälähtöisinä, ja ne sisältävät vapaasti valittavia opintoja sekä omavalintaisen opinnäytetyön (30 op).

1.1.3 Yliopistokoulutus

Metsätieteiden kandidaatti- ja maisteriohjelmiä tarjotaan Suomessa Helsingin ja Itä-Suomen yliopistoissa. Tässä selvityksessä tarkasteltiin Helsingin yliopiston metsätieteiden kandidaatin tutkinnon opintosuunnitelmaa vuosille 2023–2036 ja metsätieteiden maisterin tutkinnon opinto-opasta vuosille 2024–2025 sekä Itä-Suomen yliopiston metsätieteiden kandidaatin ja maisterin tutkinnon opinto-oppaita vuosille 2023–2024. Kandidaatin tutkinnon opinnoissa moniarvoisuuteen ja neuvontaan liittyvä osaaminen on yhdistetty muihin vuorovaikutus- ja neuvottelutaitokursseihin. Kummassakin yliopistossa kandidaatin tutkintoon sisältyy yksi pakollinen viestintä- ja vuorovaikutuskurssi, joka on laajuudeltaan yksi tai kaksi opintopistettä. Lisäksi on vapaavalintainen metsäalan neuvottelutaidot -kurssi, joka on laajuudeltaan kolme opintopistettä. Näiden lisäksi monitavoitteisuutta voidaan käsitellä myös muiden opintojen yhteydessä.

Maisteriohjelmissa moniarvoiseen metsänhoitoon ja metsäneuvontaan liittyvän sisällön määrä riippuu opintosuunnasta ja erikoistumisalasta. Kaikilla erikoistumisaloilla ei ole pakollisia opintoja, joissa käsiteltäisiin metsien käytön monitavoitteisuutta tai neuvontaa. Osalla opintosuunnista tai erikoistumisaloista aiheeseen liittyviä pakollisia opintojaksoja on useampi. Monitavoitteisuutta käsitteleviä opintoja sisältyy esimerkiksi opintojaksoihin Monitavoitteisen metsänhoidon menetelmät (5 op), Monitavoitteisen metsäsuunnittelun menetelmät (6 op) sekä Päätöksenteko metsätaloudessa (6 op). Opintojaksoilla monitavoitteisuutta käsitellään muun muassa metsänhoidon suositusten esittelemien vaihtoehtoisten metsänhoidon tavoitteiden kautta.

TTS on selvittänyt metsätieteiden maisteriksi valmistuneiden oppimistulosten työelämävastaavuutta ja laadullista työllisyyttä. Viimeisin tutkimus toteutettiin vuonna 2024 (Kilpeläinen ja Lautanen, 2025). Verrattuna vuonna 2017–2021 toteutettuihin tutkimuksiin, tulokset laskivat 35 taitoalueella. Näistä suurin lasku oli ohjaus-, koulutus- ja neuvontataidoissa, metsälaki- ja luonnonsuojelukohdeosaamisessa sekä tiedon käytäntöön soveltamisessa. Ohjaus-, koulutus- ja neuvontataitojen kehittyminen koulutuksen aikana sai arvosanan 2,51 ja asiakaspalvelutaidot arvosanan 2,00 asteikolla 1–6 (missä 1=ei lainkaan, 6=erittäin paljon). Eri opintosuunnat antavat erilaisia valmiuksia neuvonnalle. Kirjallisen viestinnän taitojen kehittyminen arvioitiin tasolle 4,36 ja suullinen viestintä tasolle 3,79. Mittauksessa selvitettiin myös moniarvoiseen metsäneuvontaan liittyvien taitojen kehittymistä koulutuksen aikana. Metsien monikäyttöosaaminen kehittyminen arvioitiin tasolle 3,91. Monitavoitteisen metsäsuunnittelun osaamisen kehittyminen taas arvioitiin tasolle 3,70 ja monikäytön ekonomia ja ekosysteemipalvelut tasolle 3,48.

1.2 Moniarvoisuus metsäneuvonnassa

Tässä selvityksessä tarkasteltiin joidenkin metsäalan organisaatioiden julkisten aineistojen kautta, miten eri palveluntarjoajat lupaavat huomioida moniarvoisuuden metsäneuvonnassa. Metsänomistajat palveluiden käyttäjinä – Metsänomistaja 2020 -tutkimuksen mukaan metsäammattilaisiin yhteydessä olleista metsänomistajista noin puolelta ei ollut kysytty heidän tavoitteistaan metsänomistukselle (Hänninen ym., 2020). Saman tutkimuksen mukaan runsas neljännes metsänomistajista voidaan luokitella monitavoitteisiksi metsänomistajiksi, jotka korostavat taloudellisten tavoitteiden ohella myös metsän tarjoamia aineettomia hyötyjä.

1.2.1 Moniarvoisuus metsäalan työntekijien ohjeissa ja viestinnässä

Metsänhoidon suositukset ovat maa- ja metsätalousministeriön tarjoama julkinen palvelu, jossa kuvataan metsänhoidon vaikutuksia ja toteutusta metsätila- ja kuviotasolla. Suosituksissa tarjotaan tietoa eri toimenpiteiden vaikutuksista talouteen, luonnon monimuotoisuuteen, virkistyskäyttöön sekä ilmastonmuutoksen hillintään. Suosituksissa on myös sisältöjä, joiden avulla metsänomistaja voi miettiä omia tavoitteitaan ja arvojensa näkymistä metsiensä hoidossa. Nämä sisällöt helpottavat muun muassa eri toimenpiteiden vaikutusten vertailua sekä metsänomistajan tavoitteiden ja arvojen selkeyttämistä. Haasteena suositusten käytössä on niiden laaja sisältö. Metsänhoitoon tulee olla jonkin verran perehtynyt, jotta suosituksista löytää tarvitsemansa tiedon. Monet metsäalan toimijat ilmoittavat noudattavansa metsänhoidon suosituksia toiminnassaan.

Suomessa toimii useita yrityksiä, jotka tarjoavat metsänhoito- ja puunostopalveluita. Tässä selvityksessä keskityttiin näistä eräisiin suuriin tai keskisuuriin (UPM, Metsä Group, Stora Enso, metsänhoitoyhdistykset, Laania, Harvestia). Selvityksessä katsottiin, miten yritykset tuovat esille moniarvoisuuden mahdollistamista omilla verkkosivuillaan. Selvityksessä kiinnitettiin myös huomiota siihen, olivatko esille nostetut toimet metsään liittyvän lainsäädännön tai metsäsertifioinnin vaatimuksia vai ylittävätkö ne edellä mainittujen tason. Havainnot käsiteltiin pääosin yhtenä kokonaisuutena yksittäisiä nostoja lukuun ottamatta.

Yritysten verkkosivuilla painotettiin metsänomistajan päätäntävaltaa sekä heidän tavoitteidensa saavuttamista. Metsänhoidon kerrottiin noudattavan metsänomistajan tavoitteita metsien käsittelyssä. Osassa yrityksiä monitavoitteiseen metsien käyttöön tarjottiin palveluita muun muassa metsäsertifioinnin, pysyvän suojelun tai METSO-ohjelman hakuun. Lisäksi jatkuva kasvatusta oli esillä suurimman osan palveluvalikoimassa.

Suurten metsäyhtiöiden metsänomistajille suunnatun neuvonnan arvioinnissa korostui monitavoitteisuuden viestiminen erityisesti ekologisten arvojen kautta. Yritysten toimintatapojen viestintä painottuu lakisääteiden ja sertifiointikriteerien noudattamisen lisäksi niiden ylittämiseen, mikä luo lisäarvoa metsänomistajille ja vahvistaa kestävä kehityksen periaatteita. Esimerkkejä ekologisista arvoista painottavista toimenpiteistä, toimintamalleista tai ohjelmista ovat muun muassa

- Erityisten elinympäristöjen, esimerkiksi paahderinteiden ja lehtojen, hoito.
- Metsäsertifikaattien vaatimuksia suuremmat määrät säästö- ja lahopuita, esimerkiksi Metsä Group Plus -hoitomalli.
- Metsäsertifikaattien vaatimuksia suurempi lehtipuuosuus.

Suuri osa moniarvoisuutta korostavasta käsittelystä oli kuitenkin metsälain tai metsäsertifikaattien noudattamista, esimerkkeinä erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilyttäminen ja vesistöjen varsiin jätettävät suojavyöhykkeet. Tämä voi antaa virheellisen kuvan uudelle metsänomistajalle hänelle tarjotuista aidoista vaihtoehdoista.

Vaikka yritykset viestivät aktiivisesti ekologisista ja osin sosiaalisista tavoitteista, taloudellisten tavoitteiden yhteensovittaminen edellisten kanssa jää vähäiselle huomiolle yritysten verkkosivuilla. Siitä todennäköisesti kuitenkin keskustellaan metsänomistajien kanssa. Kuitenkin tiedon puuttuminen verkkosivuilta vaikeuttaa yritysten tarjoamien palveluiden vertailua.

Metsänomistaja voi lisäksi tarkastella ja määritellä tavoitteitaan erilaisissa sähköisissä metsänomistajapalveluissa. Näistä käytetyin on Metsään.fi, jonka Suomen metsäkeskus tarjoaa osana julkisia hallinto- ja palvelutehtäviään. Metsänomistaja voi tallentaa Metsään.fi-palveluun omia tavoitteitaan siitä, millä tavoin hän haluaa esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden otettavan huomioon erilaisissa metsänhoidon töissä. Tavoitteet voi myös välittää palvelussa metsäalan yritykselle. Metsään.fi-palvelun lisäksi sähköisiä metsänomistajapalveluita tarjoavat useat yksityiset toimijat.

2. Verkkokysely ja teemahaastattelut metsäammattilaisille

2.1 Verkkokysely

Selvitykseen kuulunut verkkokysely toteutettiin joulukuussa 2024. Kysely lähetettiin yhteensä 1086 henkilölle, jotka edustivat pääasiassa metsänhoitoyhdistyksiä sekä metsä- ja sahateollisuuden yrityksiä. Kyselyyn saatiin 118 vastausta (vastausaste 10,9 %). Kysely sisälsi neljä teemaa: taustatiedot, moniarvoisuus metsien hoidossa ja käytössä, moniarvoisuus asiakastyössä ja arjen työtehtävissä sekä oman osaamisen kehittäminen (liite 1). Osa vastauksista käsiteltiin kolmena ryhmänä vastaajan ilmoittaman organisaation kautta: metsänhoitoyhdistykset, metsä- tai sahateollisuuden yritykset ja muut. Kyselyn kaikki tulokset on koottu liitteeseen 2.

2.1.1 Taustatiedot

Vastaajista suurin osa työskenteli metsä- tai sahateollisuusyrityksissä (37,3 %) tai metsänhoitoyhdistyksissä (yhteensä 54,3 %). Loput vastaajat edustivat metsäkoneyrityksiä, metsäpalveluyrityksiä tai valtion virastoa, valtio-omisteista organisaatiota tai valtion ohjauksessa toimivaa organisaatiota.

83,3 % vastaajista ilmoitti korkeimmaksi suorittamukseen tutkinnoksi metsätalousinsinöörin (AMK) tai metsäteknikon tutkinnon. Seuraavaksi yleisin korkein tutkinto oli metsätalousinsinöörin (YAMK) tutkinto (9,4 %). Vastaajista 4,3 % oli koulutukseltaan maatalous- ja metsätieteiden maistereita. Vastaajien joukossa oli lisäksi yksittäiset ylioppilastutkinnon, metsäalan perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto sekä maatalous- ja metsätieteiden kandidaatin tutkinnon suorittaneet.

2.1.2 Moniarvoisuus metsien hoidossa ja käytössä

Monien tavoitteiden samanaikainen toteutuminen metsänhoidossa koettiin erittäin tai melko tärkeäksi. 4 vastaajaa (3,4 %) ilmoitti, ettei pidä monien tavoitteiden samanaikaista toteutumista metsänhoidossa kovin tärkeänä. Kaikki vastaajat pitivät erilaisten metsänomistajien sekä metsänomistajien erilaisten tavoitteiden huomioimista työssään erittäin tai melko tärkeänä. Monitavoitteisuus näkyi vastaajien työssä valtaosin päivittäin tai vähintään silloin tällöin. Yksikään vastaaja ei kertonut, etteikö monitavoitteisuus näkyisi heidän työssään lainkaan.

Vastaajien mielipiteitä jakoi, kuinka vaikeaksi he kokivat metsänhoidon erilaisten tavoitteiden yhteensovittamisen. Noin 46 % vastaajista (10 täysin samaa mieltä ja 44 jokseenkin samaa mieltä) koki, että erilaisten metsänhoidon tavoitteiden yhteensovittaminen on hankalaa. Toisaalta lähes 38 % vastaajista oli eri mieltä väittämästä (37 jokseenkin eri mieltä ja 8 täysin eri mieltä). Metsänhoitoyhdistysten edustajat olivat eniten sillä kannalla, että erilaisten tavoitteiden yhteensovittaminen on hankalaa: 50 % metsänhoitoyhdistyksiä edustavista vastaajista oli joko samaa tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä. Metsä-

tai sahateollisuuden yritysten edustajista 40,9 % ja ryhmän 'muut' edustajista 40 % oli samaa tai jокseenkin samaa mieltä väittämästä.

2.1.3 Moniarvoisuus asiakastyössä ja arjen työtehtävissä

Kyselyssä selvitettiin, millaisia ohjeita työnantajilla on käytössä erilaisten tavoitteiden huomioimiseen metsänhoidossa. Vastaajien edustamissa organisaatioissa oli yleisintä, että saatavilla oli yleiset ohjeet erilaisten tavoitteiden huomioimiseen, mutta ei tarkkaa linjausta asiasta. 44 prosentilla oli käytössä yleiset ohjeet erilaisten tavoitteiden huomioimiseen metsänhoidossa, mutta ilman tarkkaa linjausta. Selkeät ja yksityiskohtaiset ohjeet eri tavoitteiden tasapainottamiseen olivat käytössä noin 24 prosentilla vastaajista. Noin 19 % vastaajista ilmoitti, ettei erityisiä ohjeita ole, vaan asiaa käsitellään tapauskohtaisesti. Taloudellisia tavoitteita painottavia ohjeita löytyi 9 % vastaajien organisaatioista, kun taas ekologisia tai sosiaalisia tavoitteita painottavia ohjeita oli käytössä yhdellä vastaajalla. Monilla työnantajilla ei siis ole tällä hetkellä selkeää ohjeistusta erilaisten metsänhoidon tavoitteiden yhteensovittamisesta. Parhaiten yksityiskohtaisia ohjeita oli saatavilla metsä- ja sahateollisuuden yrityksissä. Näistä vastaajista 45,5 % ilmoitti työnantajalla olevan selkeät ja yksityiskohtaiset ohjeet erilaisten tavoitteiden huomioimiseen.

Vastaajilta kysyttiin myös, onko työnantajilla ohjeistuksia asiakastapaamiseen ja erilaisten metsänomistajien kohtaamiseen. Lähes puolet vastaajista ilmoitti, että heidän työnantajallaan on yleiset ohjeet asiakaiden kohtaamiseen, mutta ilman erityistä painotusta erilaisten metsänomistajien huomioimiseen. Noin 18 % vastaajista kertoi, että käytössä on selkeät ja kattavat ohjeet, joissa korostetaan metsänomistajien yksilöllistä huomioimista. Toisaalta merkittävä osa, noin 31 %, vastasi, ettei erityisiä ohjeita asiakaskohtaamisesta ole lainkaan. Tulokset viittaavat siihen, että monilla työnantajilla on jonkinlaista ohjeistusta asiakaskohtaamiseen, mutta erilaisten metsänomistajien tarpeiden yksilöllinen huomioiminen ei ole aina selkeästi ohjeistettua. Myös metsänomistajien kohtaamiseen oli saatavilla eniten ja selkeintä ohjeistusta metsä- ja sahateollisuuden yrityksissä: näistä vastaajista 27,9 % ilmoitti työnantajalla olevan selkeät ja yksityiskohtaiset ohjeet erilaisten metsänomistajien yksilölliseen huomioimiseen. Metsänhoitoyhdistyksissä vastaava osuus oli 12,5 % ja ryhmässä 'muut' 10 %.

Valtaosa vastaajista (84 %) selvitti metsänomistajien tavoitteita kysymällä tavoitteista suoraan. Noin 13 % päätteli tavoitteet metsänomistajan puheista ilman, että kysyivät asiaa erikseen. Vain yksi vastaaja ilmoitti, ettei selvittä metsänomistajan tavoitteita lainkaan. Muista keinoista mainittiin, että metsänomistajan tavoite voi selvittää esimerkiksi sähköisestä metsänomistajapalvelusta.

Kyselyn tulosten perusteella monitavoitteisen metsänhoidon suunnittelua ja toteutusta helpottavat eniten mahdollisuus maastokäynteihin (115 mainintaa). Myös ajantasaiset kartta- ja paikkatiedot (80 mainintaa) ja aktiivinen yhteydenpito metsänomistajan kanssa (70 mainintaa) nousivat tärkeiksi tekijöiksi. Työnantajan tarjoamat koulutukset tai valmennukset (34 mainintaa) ja muut materiaalit, kuten metsänhoidon suositukset ja viranomaisohjeet (35 mainintaa), koettiin myös hyödyllisiksi, mutta vähemmän keskeisiksi. Sen sijaan työnantajan ohjeilla oli vähäisempi merkitys, sillä ne mainitsi kolmen tärkeimmän monitavoitteisen metsänhoidon suunnittelua ja toteutusta helpottavien tekijöiden joukkoon vain 5 vastaajaa. Lisäksi kolme henkilöä ilmoitti muita tekijöitä monitavoitteista metsänhoitoa helpottaviksi asioiksi.

2.1.4 Oman osaamisen kehittäminen

Suurin osa vastaajista oli jollain tavalla hankkinut lisäosaamista moniarvoiseen metsänhoitoon liittyvistä teemoista. 65 % vastaajista oli käynyt monitavoitteiseen metsänhoitoon tai erilaisten metsänomistajien kohtaamiseen liittyviä koulutuksia, valmennuksia tai itseopiskellut aihetta. 9 % vastaajista ei ollut vielä osallistunut täydentäviin koulutuksiin tai valmennuksiin, mutta oli suunnitellut opiskelunsa aihetta tulevaisuudessa. Sen sijaan 19 % ei ollut osallistunut koulutuksiin tai valmennuksiin eikä myöskään suunnitellut sitä. Eniten lisäkoulutusta oli hankittu metsä- ja sahateollisuuden yrityksissä, joiden vastaajista

72,7 % oli hankkinut lisäkoulutusta. Metsänhoitoyhdistysten ja muiden vastaajien lisäkoulutuksia käynyt osuus oli molemmissa noin 60 %.

Yleisin tapa hankkia lisäkoulutusta monitavoitteiseen metsänhoitoon ja erilaisten metsänomistajien kohtaamiseen liittyvistä teemoista olivat webinaarit ja seminaarit, joita oli hyödyntänyt 52 vastaajaa. Myös verkkokurssit (32 mainintaa) ja muu täydentävä tai tutkintoon johtamaton koulutus (29 mainintaa) ovat olleet suosittuja oppimismenetelmiä. Lisäksi 27 vastaajaa oli hyödyntänyt muuta verkon itseopiskelumateriaalia, ja 20 vastaajaa oli saanut aiheeseen liittyvää koulutusta osana tutkintokoulutustaan. Kahdeksan vastaajaa ilmoitti hyödyntäneensä muita koulutustapoja, kuten maastokoulutusta tai alan kirjallisuutta.

40 % vastaajista hakeutui koulutukseen tai valmennukseen omasta aloitteestaan. 34 % osallistui koulutukseen työnantajan aloitteesta, ja 26 % ilmoitti, että koulutukseen hakeutuminen tapahtui sekä oman että työnantajan aloitteesta. suurin osa vastaajista päivittää osaamistaan säännöllisesti, ja jatkuva oppiminen on alalla yleistä. Työnantaja kannusti koulutuksiin eniten metsä- ja sahateollisuuden yrityksissä ja muiden vastaajien joukossa. Molemmissa ryhmissä noin puolet koulutukseen tai valmennuksiin hakeutuneista oli tehnyt niin työnantajan aloitteesta. Metsänhoitoyhdistyksissä vastaava osuus oli 20,5 %.

Kysyttäessä lisätietoja käydyistä täydentävistä valmennuksista ja koulutuksista vastaajat kertoivat osallistuneensa koulutuksiin, jotka liittyivät erityisesti vesiensuojeluun, luonnon monimuotoisuuteen, jatkuvaan kasvatukseen sekä metsänhoidon suosituksiin. Koulutuksia on toteutettu sekä webinaareina tai webinaarisarjoina että perinteisinä kursseina. Osa vastaajista oli suorittanut laajempia tutkintoja tai niiden osia, kuten YAMK-tutkintoja tai ammatillisia erikoistumiskoulutuksia.

Kyselyn perusteella tiedonhankinnassa hyödynnetään laajasti työyhteisöjen sisäistä asiantuntemusta sekä alan järjestöjen ja viranomaisten tarjoamia materiaaleja. Käytännönläheinen opetus koetaan tärkeäksi, mutta joissain tapauksissa tarjottujen koulutusten sisältöä kritisoitiin liian teoreettiseksi tai kouluttajien käytännön osaamista puutteelliseksi.

Eniten lisäosaamisen tarvetta koettiin vesiensuojeluosaamisessa, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonhoitoon liittyvässä osaamisessa sekä ilmasto-osaamisessa. Kaikista vastaajista 23,3 % ilmoitti, ettei koe itsellään olevan puutetta osaamisesta. Eri vastaajaryhmien välillä ei ollut suuria eroja osaamistarpeissa. Ryhmässä 'muut', johon kuului esimerkiksi metsäpalveluyrityksiä, vesiensuojeluosaaminen ja metsätuho-osaaminen korostuivat muita ryhmiä enemmän.

2.1.5 Avoimet vastaukset

Avoimissa vastauksissa nousi esiin, että monitavoitteiseen metsäneuvontaan liittyvän osaamisen kehittämisessä metsäammattilaiset kokevat tarpeelliseksi erityisesti käytännönläheisen koulutuksen ja vertaiskokemusten jakamisen. Moni vastaaja toivoi syventävää opetusta jatkuvasta kasvatuksesta, sillä nykyinen tietämys perustuu usein vain yksittäisiin koulutustapahtumiin. Myös turvemaametsien ilmastokestävä hoito mainittiin. Lisäksi haluttiin enemmän esimerkkejä toteutetuista metsänhoitoratkaisuista ja niiden pitkän aikavälin vaikutuksista. Haasteeksi koettiin se, että uudempien metsänhoidon menetelmien ja käytänteiden neuvonta vie merkittävästi enemmän aikaa kuin perinteisemmät metsänhoitomenetelmät, ja resurssit ovat usein rajalliset. Myös metsäalan sisäinen tiedonvaihto ja verkostoituminen kaipaavat vastaajien mukaan kehittämistä, sillä hiljainen tieto ei aina siirry tehokkaasti eteenpäin.

Toisaalta osa vastaajista koki, että monitavoitteinen metsänhoito on jo vakiintunut käytäntö, eikä lisäkoulutusta välttämättä tarvita. Osa kuitenkin korosti, että erityisesti metsäalan sääntelyyn ja medianäkökulmaan liittyvää koulutusta tulisi lisätä, jotta metsäala voisi paremmin vastata ulkoiseen kritiikkiin ja yhteiskunnallisiin odotuksiin. Lisäksi osa vastaajista näki metsäammattilaisten luonto-osaaminen keskimäärin puutteellisenä, ja sen kehittämiseen toivottiin enemmän resursseja. Toiveissa oli myös tutkimuspohjaisen tiedon parempi saatavuus ja hyödyntäminen.

”Pakko on ollut oppia kun asiakkaat ovat alkaneet lisää kiinnostumaan näistä asioista. Isoin haaste välillä on se että maanomistajat haluavat sellaista mitä ei pysty toteuttamaan jossain kyseisessä kohteessa.”

-Metsäteollisuusyrityksessä työskentelevä henkilö

2.2 Teemahaastattelut

Selvitykseen sisältyneet teemahaastattelut järjestettiin talvella 2024–2025. Haastatteluja toteuttivat Tapion asiantuntijat. Haastattelut tehtiin videopuheluyhteydellä puolistrukturoituina teemahaastatteluina. Haastateltavat jaettiin neuvontaa ja osaamista koskevissa kysymyksissä edustamansa organisaation mukaan samoihin kolmeen ryhmään kuin verkkokyselyssä: metsänhoitoyhdistykset, metsä- ja sahateollisuuden yritykset sekä muut. Moniarvoisuuden yleisesti sekä viestintään liittyviä haastattelutuloksia käsiteltiin yhtenä ryhmänä, sillä vastaukset olivat enemmän yksilökohtaisia eikä eri ryhmien välillä havaittu suurta vaihtelua. Haastateltavia oli neljä henkilöä kustakin ryhmästä, yhteensä 12 haastateltavaa. Teemahaastattelut jaettiin viiteen osaan: haastateltavan tausta, moniarvoisuuden toteutuminen omassa työssä, neuvontaosaaminen, oman osaamisen kehittäminen sekä viestintäosaaminen (liite 2).

2.2.1 Tausta

Haastateltavat edustivat metsänhoitoyhdistyksiä, metsäteollisuusyrityksiä ja muita metsäalan organisaatioita. Haastateltavien tehtävänimikkeinä olivat metsäasiantuntija, metsäasiakasvastaava, metsäneuvoja, erityisasiantuntija ja projektipäällikkö. Työnkuvaan kuului tyypillisesti luonnonhoito, metsänhoitopalvelut, puukauppapalveluiden myynti ja markkinointi, metsäsuunnittelu, tila-arviot ja veroilmoitukset, sopimukset, metsäomaisuuden hallinta, leimikon suunnittelu, tehtaan asiakasvierailujen hoito, yrityksen riistanhoito, metsälain valvonta, metsävaratiedon ylläpito, projektipäällikön tehtävät ja metsänhoitotöiden toteutus tehtävänkuvasta ja työnantajasta riippuen. Kokemusta metsäalan töistä oli 2–40 vuotta. Koulutukseltaan haastatellut olivat metsätalousinsinöörejä, lisäksi osalla oli metsäalan YAMK-tutkinto tai luonnonhoidon neuvojan koulutus.

2.2.2 Moniarvoisuus

Moniarvoisuus metsäalan työssä nähtiin siten, että metsänomistajat ovat erilaisia ja erilaisista taustoista tulevia. Heidän arvomaailmansa, ajattelutapansa, tarpeensa ja elämäntilanteensa vaihtelevat. Metsätilat ovat erilaisia riippuen myös niiden aiemmasta käsittelystä ja taustahistoriasta. Haastattelujen mukaan metsänomistajia kuunnellaan ja tarpeita kartoitetaan, ja näiden tavoitteiden mukaista metsien käsitteilyä tarjotaan. Haastateltujen mukaan nykyisin metsäammattilaisen tulee sopeuttaa toimensa metsänomistajan tavoitteisiin huomioiden lain rajat. Sosiaalisen kestävyyden osalta pitää haastateltujen mukaan huomioida yhteiskunnallinen hyväksyttävyyys ja ekologisen kestävyyden osalta ympäristövaateet. Taloudellisen kestävyyden määrittää työnantaja.

”On iso viitekehys, jossa on sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys ja jossa pyritään toteuttamaan metsänomistajien toiveita sekä lyhyen ja keskipitkän aikavälin tavoitteita.”

Haastateltujen näkemykset metsänhoidon tavoitteiden ja erilaisten metsänomistajien huomioimisesta Suomessa olivat hyvin vaihtelevia. Toiset näkivät esimerkiksi vanhemmat työntekijät urautuneiksi vanhoihin tapoihin ja asiantuntemuksen riittämättömäksi. Toiset taas pitivät metsäneuvojen ammattitaitoa riittävänä. Yksi haastatelluista kertoi, että on metsäammattilaisesta itsestään kiinni, millainen tietotaso ja arvomaailma hänellä on ja miten tietoa ja arvojaan toteuttaa työssään. Metsäalan toimintakulttuurin nähtiin muuttuvan hitaasti. Toisaalta joidenkin haastateltujen mukaan tavoitteiden ja erilaisten metsänomistajien huomioiminen koettiin olevan parempaa kuin ennen tai erittäin hyvällä polulla tällä hetkellä.

Haastatellut kertoivat tarjoavansa metsänomistajille vaihtoehtoja metsien käsittelyyn: *”Mennäänkö talouskäyttö vai virkistys edellä tai suojellaanko ja miten huomioidaan monimuotoisuus.”*

Metsänhoidon tavoitteiden ja erilaisten metsänomistajien huomioimisen nähtiin kaikkien haastateltujen mielestä kehittyneen parempaan suuntaan, mutta parantamisen varaa on vielä paljon. Puolet haastatelluista sanoi, että moniarvoisuus jää kuitenkin usein ”juhlapuheeksi”, ja asian eteen tulee tehdä vielä paljon työtä. Yksittäisissä haastatteluissa nousi esiin, että metsänomistajien tahtoa kuunnellaan nykyisin paremmin, vaatimustaso on kasvanut yleisesti kaikessa metsänhoitoon liittyvässä työssä, ja että asiakkaat osaavat vaatia hyvää palvelua. Toisaalta yksi haastateltu koki, että valtaosa metsäammattilaisista suosii avohakkuita ja jättää puita pystyyn vain, jos on pakko.

2.2.3 Neuvonta

Metsänhoitoyhdistykset

Metsänhoitoyhdistyksissä työskentelevien haastatteluissa metsänomistajien tavoitteista painottuivat talous sekä metsien kestävä käyttö. Näiden lisäksi esille tulivat luontoarvot, perinteiden vaaliminen, virkistysarvot, maisema-arvot, suojelu ja monimuotoisuus. Puolet haastatelluista mainitsi, että metsänomistajissa on myös ääripäitä, kuten jyrkästi taloutta painottavia (kuten sijoitusyhtiöt) ja toisessa ääripäässä suojeluhenkiset. Metsänomistajilla voi myös olla metsäkohteita, joilla on tunnearvoa ja joita he eivät halua hakata.

Metsänomistajien tavoitteiden muuttumisesta oli monenlaisia näkemyksiä. Yksi haastateltu kertoi arvojen pehmenemisestä ja positiivisemmasta suhtautumisesta luontoarvoihin ja monimuotoisuuteen. Toinen haastateltu kertoi, että talouspainotteisten ja luontopainotteisten metsänomistajien ääripäät ovat vahvistuneet. Kolmas haastateltu näki metsäalan toimijoiden muuttuneen, eikä niinkään metsänomistajien.

”Metsänomistajatyypeistä”, jotka kertovat selkeimmin omista arvoistaan, oli monenlaisia näkemyksiä. Haastatteluissa mainittiin kokeneet metsänomistajat, metsänomistajat, jotka tuntevat oman metsänsä hyvin, metsänomistajat, joilla on selkeä arvomaailma, tuoreet metsänomistajat sekä etämetsänomistajat. Metsänomistajat, jotka eivät kerro selkeästi omista tavoitteistaan, saattavat olla tuttuja, joiden kanssa keskustellaankin neuvontatilanteissa muista asioista kuin tavoitteista, pienet metsänomistajat, jotka eivät välttämättä kerro, etteivät ymmärrä heille kerrottuja asioita, metsistä vieraantuneet kauempana asuvat sekä he, joille metsätila ei ole taloudellisesti merkittävä. Kaksi haastateltua nosti esille, että uudet metsänomistajat tarvitsevat usein lisäneuvontaa tavoitteidensa selkiyttämiseen.

Yksi haastateltu metsänhoitoyhdistyksessä työskentelevä kertoi, että työnantajalla on laatu järjestelmässään ohje metsänomistajien tavoitteiden selvittämiseen. Lisäksi uusille työntekijöille tarjottiin koulutusta. Puolet haastatelluista kertoi, että he kohtaavat metsänomistajan omalla persoonallaan. Yksittäisiä mainintoja tuli siitä, että metsänomistajan kohtaaminen on itsestäänselvyys, ja että *”metsänomistajan etu edellä toimitaan ja hänen etujansa ajetaan”*.

Lähes kaikki haastatellut kertoivat, että metsänomistajaa kuuntelemalla saadaan hänen tavoitteitansa selville. Tavoitteet voivat tulla esille ”rivien välistä”. Lisäksi pidettiin tärkeänä, että metsänomistajalle annetaan riittävän paljon tietoa metsänhoidon mahdollisuuksista, riskeistä, monimuotoisuudesta sekä vaikutuksista talouteen ja metsän kehittymiseen. Haastatteluissa kävi ilmi, että usein yhteisellä maastokäynnillä metsänomistajan tavoitteet selviävät paremmin. Yhden haastatellun mukaan metsänomistajalle ehdotetaan tyyppillisesti ensin kiireellisiä hoitotoimenpiteitä, kuten taimikonhoitoa ja ensiharvennusta, mikäli hänellä ei ole tavoitteet selvillä. Näiden toteutuksen jälkeen voidaan kysyä tavoitteista uudelleen.

Metsänomistajien epärealistisista odotuksista nousi metsänhoitoyhdistysten edustajien haastatteluissa esiin kaksi yleisimmin toistuvaa asiaa: taloudellisen tuoton maksimointi sekä suojeluun tarjottavat epäsojivat kohteet. Haastattelujen perusteella metsänomistaja saattaa ensin hakata puut metsästä ja tarjota kohdetta suojeluun sen jälkeen. Joskus metsänomistaja haluaisi tehdä yksipuolisesta talousmetsästänsä poikkeuksellisen luontokohteen. Metsänomistaja saattaa haluta taloudellisia hyötyjä metsästä, mutta metsässä ei saisi näkyä toimenpiteiden jälkiä. Joskus metsänomistaja saattaa joutua toimimaan omien arvojensa vastaisesti ja valita eniten taloudellista tuottoa antavan metsänkäsitelyvaihtoehdon. Metsänomistajalla voi myös olla epärealistisia odotuksia jatkuvaan kasvatukseen soveltuvista kohteista. Puuston laatua saatetaan kuvitella lisäävän harvennuksella tai jatkuvalla kasvatuksella, vaikka kyse olisi esimerkiksi ravinnepuutoksesta. Metsänomistajat saattavat kysyä neuvoa, mutta ovat kuitenkin eri mieltä ammattilaisen näkemyksistä.

Kaikki haastatellut kertoivat, että ristiriitatilanteita voi välttää tai ratkoa keskustelemalla metsänomistajan kanssa. Metsänomistajaa tulee haastateltujen mukaan kuunnella ja neuvoa, ja heille tulee esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja esimerkkejä. Haastatellut ehdottivat lisäksi, että myös lakeja ja metsänhoidon suosituksia voi käydä läpi yhdessä metsänomistajan kanssa.

Metsä- ja sahateollisuuden yritykset

Puolet haastatelluista metsä- ja sahateollisuuden yritysten edustajista kertoi, että metsänomistajien tavoitteita löytyy laidasta toiseen. Esimerkkeinä vaihtoehtoisista tavoitteista kerrottiin puukauppatuloilla metsänhoidon rahoitus, metsätaloudellinen passiivisuus, taloudellisen tuoton painottaminen, jatkuva kasvatusta, metsänhoito riistan ja maiseman näkökulmasta sekä laadukas metsänhoito. Useimmissa haastatteluissa metsänomistajien tyypillisimmäksi tavoitteeksi mainittiin talous ja tarkennuksena oli, että metsänomistajat voivat tarvita rahaa esimerkiksi asuntoon tai perintöveron maksamiseen, jolloin *”luontoarvot, pois lukien lakikohteet, jäävät toissijaiseksi”*.

Metsänomistajien tyypilliset tavoitteet eivät haastateltujen mukaan ole juuri muuttuneet heidän työuriensa aikana, mutta perinteisen tasaikäisrakenteisen metsänkasvatuksen rinnalle on tullut enemmän esimerkiksi sekametsän kasvatusta, yläharvennusta ja kiertoajan pidentämistä sekä niin sanottua hybridihoidomallia, jossa hyödynnetään jatkuvaa ja tasaikäistä kasvatusta rinnakkain. Puolet haastatelluista mainitsi kiinnostuksen jatkuvaan kasvatukseen lisääntyneen, mutta toteutus on ollut toistaiseksi vähäistä. Yksi haastateltu mainitsi myös, että nykyisin *”halutaan jättää hyvät sieni- ja marjapaikat hakkaamatta, mutta hyönteistuhot tai -riskit menevät kuitenkin niiden edelle”*.

Kaikkien haastateltujen mukaan selkeimmin arvoistaan kertovia metsänomistajatyyppejä olivat kokeneet sekä suuria metsäomaisuuksia omistavat metsänomistajat. Useampi haastateltu kertoi lisäksi, että pieniä metsätiloja omistavat, uudet tai nuoret metsänomistajat kertovat usein selkeästi muista kuin talouteen liittyvistä arvoistaan metsänomistukselle. Yksittäisiä mainintoja selkeästi tavoitteistaan kertovista olivat metsänomistajat, jotka ovat hoitaneet metsäänsä pitkään ja joilla on tunneside omaan metsäänsä sekä metsäammattilaiselle tutut metsänomistajat.

Kaikkien haastateltujen metsä- ja sahateollisuuden yrityksissä työskentelevien työnantajilla oli tarjolla ohjeita asiakaslähtöisyyteen ja erilaisten metsänomistajien huomioimiseen metsäneuvonnassa. Esimerkiksi oli ohjeistettu, että ollessa yhteydessä metsänomistajaan selvitetään hänen tavoitteitaan ja kirjaetaan niitä ylös. Metsänomistajat voivat myös kirjautua sähköiseen palveluun ja syöttää sinne erilaisia painotuksia. Yksi haastateltu kertoi, että asiakastyöhön on panostettu viime vuosina, ja sitä seurataan ja mitataan.

Kaikki haastatellut kertoivat selvittävänsä metsänomistajan arvoja keskustelemalla tämän kanssa suoraan. Puolet haastatelluista kertoi, että ensimmäisiä keskusteluita seuraavalla maastokäynnillä henkilökohtaisessa tapaamisessa arvot tulevat usein hyvin esille. Puolet haastatelluista kertoi, että esittää

metsänomistajalle erilaisia vaihtoehtoja siitä, millaisia toimenpiteitä metsässä voi tehdä, ja mitkä erilaisien toimenpiteiden vaikutukset ovat, ja tätä kautta metsänomistajan arvot tulevat esille. Jos metsänomistaja ei tunne metsäasioita kovin hyvin, *”hänelle selitetään ihan perusasiat, kuten mikä on uudistus-hakkuu, harventaminen ja varhaisperkaus”*.

Kolme haastateltua metsä- ja sahateollisuuden yritystä edustavaa kertoi ristiriitaisista tai epärealistisista metsänomistajien toiveista. Useampi nosti esimerkiksi jatkuvan kasvatuksen, josta monella metsänomistajalla on käsitys, että se soveltuisi kaikkiin kohteisiin. Haastatteluissa nousi lisäksi esiin, että esimerkiksi perintönä metsää saanut metsänomistaja voi joutua käsittelemään metsää omista arvoistaan poikkeavalla tavalla maksaakseen perintöveron. Metsänomistaja voi myös toivoa yksittäisten puiden poistoa, mikä ei taloudellisesti ole kannattavaa. Lisäksi metsänomistaja voi pyytää asioita, jotka ovat lakien, sertifiikaattien tai yhtiön oman tahtotilan vastaisia, kuten rannikon harventaminen lakirajaan, suojakaistan hakkaaminen kapeammaksi puron varresta tai suojakaistan hakkaaminen kokonaan. Yksi haastateltu nosti myös esille, että ajan puute estää kasvattamasta puunhankintaa, jota kuitenkin jatkuvasti tarvitsisi lisätä. Samalla yhteiskunnalliset vaateet metsien hyväksyttävään käyttöön kiristyvät.

Ristiriitojen välttämiseen ja ratkomiseen kaikki haastatellut kertoivat, että asiakkaan kanssa tulee keskustella mahdollisimman selkeästi ja havainnollisesti. Lisäksi metsänomistajalle tulee kertoa riskeistä ja vaihtoehtoista ja perustella niitä. Tämän lisäksi puolet haastatelluista kertoi, että asiakasta tulee aina kuunnella. Yhden haastattelun mukaan tarjouta tehdessä suunnitelmat tehdään mahdollisimman valmiiksi. Ristiriitojen välttämiseksi tärkeintä olisi, että viranomaiset antaisivat mahdollisimman yksiselitteiset raamit ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen liittyviin asioihin, kuten suojakaistojen leveyteen.

Muut

Lähes kaikki muita organisaatioita edustavat haastatellut kertoivat, että metsänomistajien tavoitteita löytyy ääri laidasta toiseen. Ääri laidoina toisessa päässä ovat taloudelliset arvot, jolloin lakisääteisiä kohteita, luontokohteita sekä leveää suojakaistaa pidetään haittana. Toisessa ääripäässä ovat *”metsänomistajat, jotka haluavat suojella naapurinkin metsät”*. Lisäksi haastateltujen mukaan on paljon metsänomistajia näiden kahden ääripään väliltä. Jotkut haastatellut nostivat esiin, että taloudellisten ja luonnonhoitollisten tavoitteiden yhteensovittaminen on lisääntynyt, esimerkkinä FSC-sertifikaatin kriteerien mukainen metsänhoito. Toisaalta yksi haastateltu oli sitä mieltä, että metsänomistajien keskuudessa on lisääntynyt keskittyminen pelkästään joko talouteen tai luonnonhoitoon. Yksittäisiä mainintoja tuli luonnonhoito- ja virkistystavoitteista, oman mökkirannan suojakaistan tärkeydestä, tyytyväisyydestä siihen, että joku hieno kohde säästyy sekä välinpitämättömyydestä omaan metsään liittyvistä asioista.

Osa haastatelluista mainitsi, että metsänomistajien keskuudessa talousarvojen rinnalle on tullut enemmän muita tavoitteita. Muiksi tavoitteiksi luettiin ilmastonmuutoksen vaikutukset ja tuhot metsiin, metsien monimuotoisuus, metsien terveys, taloudellisen tuottavuuden jatkumo, ympäristö- ja luonnonhoitotoimet sekä jatkuvan kasvatuksen periaatteet.

Haastatelluilla oli erilaisia näkemyksiä metsänomistajista, jotka kertovat selvimmin arvoistaan. Näitä olivat itsevarmat metsänomistajat, kokeneet metsänomistajat, ammattimaisesti tilaa hoitavat, pienten tilojen omistajat, keski-ikäiset tai vanhemmat miehet, jotka ovat omistaneet tilan kauan, naismetsänomistajat sekä tutut pitkäaikaiset asiakkaat.

Vain yksi haastatelluista muiden organisaatioiden edustajista kertoi, että hänen työnantajallaan on ohjeita asiakaslähtöisyyteen ja erilaisten metsänomistajien huomioimiseen metsäneuvonnassa. Yksittäisiä mainintoja tuli koulutuksista, joita järjestetään neuvontaan liittyen, metsäneuvonnan toimijan vapaudesta ja vastuusta sekä omasta kiinnostuksesta, jonka avulla voi tätä toteuttaa.

Lähes kaikki haastatellut kertoivat selvittävänsä metsänomistajan arvoja keskustelemalla hänen kanssaan suoraan. Puolet haastatelluista kertoi ehdottavansa monipuolisesti erilaisia metsien käsittelyn vaihtoehtoja metsänomistajille. *”Asiakaspalvelijan pitää osata varovaisesti tuoda vaihtoehtoja keskusteluun ja saada keskustelun kautta irti asiakkaan oma näkemys”*. Metsäneuvojalla pitää haastateltujen mukaan olla valmiudet osata arvioida uusien asioiden soveltuvuutta ja vaikutuksia erilaisille metsäkohteille.

Kaikki haastatellut muiden organisaatioiden edustajat kokivat erilaisten metsänomistajien ja metsänhoidon tavoitteiden yhteensovittamisessa ristiriitoja. Kaksi esimerkkiä tuli jatkuvasta kasvatuksesta, josta useilla metsänomistajilla on haastateltujen mukaan käsitys, että sitä voidaan tehdä missä vain, ja että metsästä saa jatkuvasti tuloja. Yksi haastateltu kertoi, että *”metsälakikohteet pelottavat [metsänomistajia] ja suojakaistat ovat mörköjä”*.

Kaikki haastatellut ehdottivat ristiriitojen ratkaisemiseksi keskustelua maanomistajan kanssa. Keskustelu vaatii haastateltujen mukaan diplomaattisia taitoja. Metsänomistajille tulee esittää faktat, joista helpoimmat voi perustella laeilla. Sen lisäksi voidaan kertoa esimerkiksi metsänhoidon suosituksista ja vastuullisuudesta sekä siitä, mikä on toiminnan seuraus ja mitä sillä ympäristölle aiheutetaan. Lisäksi oman asiantuntemuksen kautta tulee kertoa, jos toimenpiteet, joita metsänomistaja ehdottaa, eivät ole mahdollisia. Myös esimerkkikohteiden avulla on hyvä perustella asioita metsänomistajalle. Metsänomistajalle ei myöskään pidä lupailla haastateltujen mukaan liikoja. Yhden haastatellun mukaan ristiriidoista keskustelu voi myös laajentaa kummankin osapuolen näkemyksiä. Yksi haastateltu lähestyi asiaa myös psykologisesta näkökulmasta: *”Pitää varovaisesti esittää faktat, mutta jättää asiakkaan mielipiteelle mahdollisuus. Täytyy toimia silkkihansikkain. Kasvotusten keskustelemalla voi vastapuoli esittää huolensa ja voi tulkita hänen eleitä ja ilmeitä”*.

2.2.4 Osaaminen

Metsänhoitoyhdistykset

Yksi haastateltu metsänhoitoyhdistyksen edustaja kertoi kokevansa epämukavuutta asiakaspalvelutilanteissa, sillä hänen kokemuksensa mukaan julkisessa keskustelussa metsäala esitetään usein negatiivisessa valossa. Puolet haastatelluista kertoi, että voivat kääntyä työkaverin puoleen, mikäli eivät jostain asiasta tunne. Lisää osaamista kaivattiin luonnonhoitotöistä, kasvi- ja luontotyypituntemuksesta, metsätilan sukupolvenvaihdoksista ja suojeluun liittyvistä asioista.

Kaikki metsänhoitoyhdistyksiä edustaneet haastatellut kertoivat, että heidän työnantajansa suhtautuu myönteisesti henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja järjestää henkilöstölle koulutusta jollain tavalla. Koulutustavoista mainittiin maastokoulutukset, etäkoulutukset, Suomen metsäkeskuksen koulutukset sekä ohjelmistoihin liittyvät koulutukset. Yksi haastateltu mainitsi, että työnantajalla on käytössä koulutusrekisteri, jonka pohjalta työnantaja ehdottaa työntekijöilleen sopivia koulutuksia.

Omaa osaamista kehitettiin ja ylläpidettiin metsänhoitoyhdistyksissä osallistumalla koulutuksiin, keskustelemalla työkavereiden kanssa, tutustumalla monimuotoisuus-, suojelu-, ja metsätieasioihin, seuraamalla mediaa sekä suorittamalla koulutuksen järjestäjien tarjoamia lisäopintoja.

Metsä- ja sahateollisuuden yritykset

Yksi haastateltu metsä- ja sahateollisuuden yrityksiä edustanut toivoi itselleen lisää taitoja neuvottelutilanteisiin. Tämän lisäksi yksittäisiä vastauksia osaamistarpeista tuli jatkuvasta kasvatuksesta, ennallistamisesta sekä vesiensuojelusta. Yksi haastateltu toivoi itselleen referenssi- tai seurantakohteita ja pitkän aikavälin tutkimustietoa, jotta näkisi, miten metsäkohteet ovat kehittyneet vuosikymmenien aikana erilaisten metsänkäsittelytapojen jälkeen. Myös uusista metsänkäsittelytoimenpiteistä olisi haastateltujen perusteella hyvä saada referenssejä.

Kaikkien haastateltujen metsä- ja sahateollisuusyritysten edustajien työnantajat panostivat henkilöstön koulutuksiin. Koulutuksia oli toteutettu sekä verkossa että maastossa. Yksi haastateltu mainitsi, että koulutusta on tarjolla lähes joka viikko. Työnantajien tarjoamien koulutusten aiheita olivat jatkuva kasvatusta, metsien käytön erityispiirteet, ennallistaminen, tietojärjestelmät, muutokset sertifiointissa ja metsälakikohteissa sekä luonnonhoitotoimenpiteet. Koulutusta oli saatavilla erilaisissa oppimisympäristöissä, Suomen metsäkeskuksesta, yrityksen omista tiedostoista sekä yliopistojen tarjoamilta kursseilta.

Haastatellut metsä- ja sahateollisuuden yritysten edustajat kehittivät omaa osaamistaan osallistumalla työnantajan tarjoamiin koulutuksiin, lukemalla alan kirjallisuutta ja medioita vapaa-ajalla, seuraamalla yleistä keskustelua työhön liittyvistä aiheista, olemalla kiinnostuneita kaikenlaisiin asioihin, tutustumalla trendin mukaisiin opinnäytetöihin ja väitöstutkimuksiin sekä katsomalla omia kohteita maastossa. *”On omasta aktiivisuudesta kiinni uusien asioiden ja toimintatapojen käyttöönotto.”*

Muut

Varsinaisiin asiakaspalvelutilanteisiin yksi muita organisaatioita edustanut haastateltu toivoi lisää osaamista asiakkaiden kohtaamisesta ja keskustelutaidoista. Muita osaamisen lisäämistarpeita olivat luontokohteiden käsittely siten että metsänomistajien kaikki, niin taloudelliset kuin ekologiset toiveet tulisi huomioida, käytännön metsänhoito- ja hakkuumenetelmien osaaminen, jännitteisten tilanteiden hallitseminen metsäalalla, työturvallisuus ja ennakointi sekä ajanhallinta.

Haastateltujen työnantajilla oli tarjolla sisäisiä koulutuksia oman osaamisen lisäämiseksi. Yksi vastaajista mainitsi, että koulutuksissa oli käyty läpi myös asiakkaiden kohtaamista. Lisäksi suurin osa vastaajista kertoi, että voivat osallistua esimerkiksi Suomen metsäkeskuksen ja Tapion järjestämiin koulutuksiin.

Omaa osaamista kehitettiin metsä- ja ympäristöalan täydennyskoulutuksilla, käymällä yksittäisiä aihepiirin kursseja, lukemalla, seuraamalla mediaa sekä kyselemällä aktiivisesti.

2.2.5 Viestintä

Puolet haastatelluista kertoi, ettei viesti omasta työstään muuten kuin asiakkaiden kanssa. Toinen puoli kertoi hyödyntävänsä sosiaalisen median alustoja, kuten LinkedIniä, Facebookia tai Instagramia työasioista viestimiseen. Sosiaaliseen mediaan oli saatettu tehdä julkaisuja esimerkiksi hienoista luontokohteista. Osa haastatelluista kertoi tullessaan haastatelluksi paikallislehteen, organisaation omaan lehteen tai olleensa radiohaastattelussa. Yksittäinen maininta tuli hankeviestinnästä. Yksi haastateltu kertoi ehdottaneensa esihenkilölleen koululaisyhteistyötä, jossa koululaisia viedään hakkuukohteelle tutustumaan. Kyseinen haastateltu oli myös osallistunut toritapahtumiin ja hakkuutyönäytöksiin.

Yhdenkään haastatellun työnantaja ei velvoittanut työntekijöitä viestimään omasta työstään. Viisi haastateltua kertoi, että työnantaja kannustaa tai on joskus kannustanut viestimään esimerkiksi kertomalla omasta työarjesta tai omasta työstä sosiaalisessa mediassa, *”pitämään somekanavia aktiivisena”* tai käyttämään organisaation omaa intranetiä. *”Hyvä työnjälki on myös työstä viestimistä, mihin toki veloitetaan.”*

Yksi haastateltu kertoi, että viestintäohjeet ovat muuttuneet vuosien aikana: *”Joskus esimieheen on pitänyt ottaa yhteyttä, jos halutaan haastattelu ja joskus omasta työstään ei saanut puhua.”*

Seitsemän haastateltua kertoi, että eivät pidä tai eivät ole kiinnostuneita viestinnästä, etenkin sosiaalisesta mediasta. Syiksi vähäiseen kiinnostukseen mainittiin ylimääräinen vaiva, ajan puute ja asiakassuhdetyön rajoitteet. Voitiin myös kokea, että viestintä ei ole itselle ominaista, tai että se on

henkisesti raskasta metsäalan julkisen paineen vuoksi. Positiivisesti omasta työstä viestimiseen suhtautui viisi henkilöä. He kertoivat, että kiinnostavista aiheista on mukava kirjoittaa lehtiin, viestiminen on heidän mielestään mukavaa ja luonnollista etenkin toritapahtumissa, ja että keskustelut ihmisten kanssa ja yleisesti metsäasioista viestiminen on heille tärkeää. Tärkeimpänä kohderyhmänä pidettiin metsänomistajia.

Metsänhoitoyhdistysten vastaajat näkivät, että etenkin yhdistyksen lehti tavoittaa hyvin kohderyhmänsä, sillä yhdistyksellä on paljon iäkkäitä metsänomistajia asiakkaina, joilla ei välttämättä ole edes sähköpostia. Metsänhoitoyhdistyksillä on myös sosiaalisen median kanavia, uutiskirjeitä ja tekstiviestikampanjoita, jotka tavoittavat haastateltujen mukaan myös nuorempia metsänomistajia. Suurten metsäyhtiöiden haastatellut kokivat, että viestintää tehdään paljon, ja että se tavoittaa melko hyvin ne, jotka haluavat sitä kuulla. Yhden haastatellun näkemyksen mukaan asiakasviestintä voisi olla henkilökohtaisempaa. Muut haastatellut kokivat, että oman organisaation viestintä tavoittaa hyvin kohderyhmänsä, tosin kohdennettua viestintää voisi olla enemmän. Yhden haastatellun mukaan hyvänä viestintänä toimii hyvä työnjälki ja se, ettei kiire mene laadun edelle. Haastatellun mukaan tyytyväiset asiakkaat viestivät hyvästä työstä eteenpäin puskaradion kautta.

2.3 Yhteenveto kyselyn ja haastattelujen tuloksista

Verkkokyselyn ja haastattelujen tulokset osoittavat, että metsänomistajien tavoitteet ovat moninaisia, ja heidän odotuksensa metsäammattilaisilta vaihtelevat suuresti. Taloudellinen tuotto on edelleen monille metsänomistajille tärkeä tavoite, mutta sen rinnalle on noussut myös muita näkökulmia, kuten luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen, ilmastokestävyyden edistäminen, virkistyskäyttö ja maisemanhoito. Metsänomistajat toivovat, että heidän yksilölliset tavoitteensa otetaan huomioon metsäneuvonnassa ja että heille tarjotaan vaihtoehtoisia ratkaisuja perinteisten metsänhoitomenetelmien rinnalle.

Metsäammattilaisilta edellytetään yhä monipuolisempaa osaamista ja taitoa mukauttaa neuvonta metsänomistajan arvojen ja tavoitteiden mukaiseksi. Haastatteluissa ilmeni, että monet metsänomistajat kokevat nykyisen neuvonnan painottuvan liiaksi metsänhoidon taloudelliseen kannattavuuteen ja kaipaavat enemmän tietoa esimerkiksi jatkuvasta kasvatuksesta, vesiensuojelusta ja luonnonhoidon mahdollisuuksista. Lisäksi korostettiin vuorovaikutustaitojen merkitystä: hyvä neuvonta edellyttää aktiivista kuuntelemista ja avointa keskustelua, jossa metsänomistajan näkemyksiä arvostetaan ja erilaiset hoitovaihtoehdot käydään läpi tasapuolisesti.

Metsäammattilaisilla on keskeinen rooli metsänomistajien päätöksenteon tukemisessa. Metsäammattilaisten jatkuva kouluttautuminen monitavoitteiseen metsänhoitoon ja asiakaslähtöiseen neuvontaan on tärkeää, jotta metsänomistajien moninaiset odotukset voidaan täyttää. Myös yhteistyö eri asiantuntijoiden kanssa voi auttaa tarjoamaan metsänomistajille kattavampaa ja heidän tarpeisiinsa paremmin vastaavaa neuvontaa. Lisäksi digitaalisten työkalujen ja paikkatiedon hyödyntäminen voisi tehostaa neuvontaprosessia ja tehdä vaihtoehtojen esittämisestä selkeämpää.

Verkkokyselyn ja haastattelujen tulokset tuovat esiin, että metsäammattilaisten työhyvinvointi, ammattilypeys ja halu kehittyä ovat vahvasti yhteydessä työn monipuolisuuteen ja mahdollisuuteen vastata metsänomistajien erilaisiin tarpeisiin. Monet ammattilaiset kokevat työnsä merkitykselliseksi silloin, kun he pystyvät tarjoamaan asiakaslähtöistä ja monitavoitteista neuvontaa, joka huomioi sekä metsänomistajien arvot että metsien kestävän käytön. Metsänhoidon monipuolistuminen on lisännyt kiinnostusta kehittää omaa osaamista, ja monet ammattilaiset pitävät tärkeänä jatkuvaa kouluttautumista esimerkiksi luonnonhoitoon, vesiensuojeluun ja ilmastonmuutokseen liittyvissä kysymyksissä.

Toisaalta osa metsäammattilaisista kokee, että metsäalan perinteiset toimintamallit ja organisaatioiden ohjeistukset voivat rajoittaa mahdollisuuksia tarjota asiakaslähtöistä neuvontaa. Joissakin tapauksissa neuvontatyön painottuminen taloudellisiin tavoitteisiin voi luoda ristiriitoja metsänomistajien odotusten kanssa, mikä voi heikentää työn mielekkyyttä ja lisätä ammattilaisten stressiä. Lisäksi asiakas kohtaamisiin käytettävä aika on toisinaan liian rajallinen, mikä vaikeuttaa yksilöllisten tavoitteiden huomioimista ja syvällisten keskustelujen käymistä metsänomistajien kanssa.

Ammattiylpeys on vahva erityisesti silloin, kun ammattilaiset voivat hyödyntää asiantuntemustaan monipuolisesti ja nähdä työnsä konkreettiset vaikutukset metsien hoidossa ja metsänomistajien päätöksenteossa. Metsäammattilaiset arvostavat työnsä vaikuttavuutta ja kokevat, että metsänhoidon monipuolistuminen tarjoaa mahdollisuuksia syventää osaamistaan ja kehittää uusia toimintatapoja. Osa haastatelluista metsäammattilaisista toi esiin, että mahdollisuus oppia uutta ja jakaa tietoa kollegoiden kanssa tukee työssä jaksamista ja motivaatiota.

Yhteenvedona voidaan todeta, että metsäammattilaisten työhyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että heillä on riittävästi aikaa ja resursseja toteuttaa moniarvoista neuvontaa sikäli kun sitä halutaan edistää. Lisäksi jatko- ja täydennyskoulutusmahdollisuudet sekä vertaistuki ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vahvistavat ammattiylpeyttä ja halua kehittyä. Kun metsäammattilaiset kokevat, että heidän asiantuntemustaan arvostetaan ja että he voivat aidosti tukea metsänomistajia heidän tavoitteidensa saavuttamisessa, se lisää työn mielekkyyttä ja vahvistaa alan pitovoimaa.

3. Johtopäätökset ja toimintasuositukset erilaisten metsänhoidon tavoitteiden ja metsänomistajien huomioimiseen metsäalan koulutuksessa ja asiakastyössä

3.1 Metsäalan koulutuksen kehittäminen

Metsäalan ammatillisen koulutuksen käyneiden työtehtävät sisältävät nykyisin aiempaa enemmän asiakaspalvelua ja metsänomistajien kohtaamista. Tämä tulisi huomioida koulutuksessa kehittämällä viestintä- ja neuvontataitojen opetusta. Ammatillisessa koulutuksessa olisi myös tärkeää tuoda selkeämmin esiin, miten moniarvoisuus ja kestävyiden eri ulottuvuudet ilmenevät tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa. Tämä lisäisi kestävyiden näkökulman läpinäkyvyyttä ja auttaisi alanvalintaa pohtivia löytämään opinnoista itseään kiinnostavaa sisältöä.

Selvityksen perusteella tärkeimpiä, ammattilaisen korkeimmasta tutkinnosta riippumattomia täydennyskoulusteemoja ovat luonnon monimuotoisuus ja vesiensuojelu sekä ilmastomuutokseen ja tuhoihin liittyvät kysymykset. Vaikka neuvonta- ja viestintäosaaminen ei kyselyssä noussut keskeisimpien osaamisen kehittämiskohteiden joukkoon, haastatteluissa ja TTS:n metsätalousinsinöörien koulutuksen laatumittauksessa monet korostivat niiden merkitystä ja panostamisen tärkeyttä. Myös metsätieteiden yliopistokoulutuksen laatumittauksessa koulutuksen aikana saadut neuvonta- ja asiakaspalvelutaidot arviointiin melko heikoiksi, ja tähän tulisi yliopistoissa reagoida, sillä yhä useamman työhön liittyy asiakaspalvelutyyppejä tehtäviä. Myös ammatillisen koulutuksen opettajille tarvittaisiin lisää osaamista viestintä- ja neuvontataitojen opetukseen, sillä teemojen opetus jää metsäalan perustutkinnossa ohueksi.

3.2 Metsäalan organisaatioiden toimintamallit

Selvityksen perusteella työnantajan tärkeimpiä keinoja moniarvoisen metsäneuvonnan edistämiseen on varmistaa resurssit riittäviin maastokäynteihin, ajantasaisiin paikkatietoaineistoihin ja henkilökohtaisiin

asiakaskontakteihin, tukea jatkuvaa oppimista ja osaamisen kehittämistä, tarjota ohjeet erilaisten tavoitteiden ja metsänomistajien huomioimiseen sekä kannustaa viestintään.

Ohjeet erilaisiin neuvontatilanteisiin ovat tärkeitä, sillä ne tehostavat työtä ja vähentävät tarvetta aloittaa toistuvissa tilanteissa alusta. Kyselyn ja haastattelujen perusteella suurilla metsäyhtiöillä oli saatavilla kattavampia sisäisiä ohjeita monitavoiteisen metsänhoidon toteutukseen ja erilaisten metsänomistajien kohtaamiseen. Erityisesti metsänhoitoyhdistyksissä on syytä tarkastella ohjeiden tarkkuutta, etenkin silloin, kun ne käsittelevät erilaisia metsänhoidon vaihtoehtoja ja erilaisten metsänomistajien tarpeiden huomioimista.

Työnantajan on tärkeää kannustaa henkilöstöä kouluttautumaan ja päivittämään osaamistaan. Tämä lisää työn pitovoimaa, vahvistaa henkilöstön tunnetta ammatillisesta kehittymisestä ja toimintaympäristön vaatimuksiin vastaamisesta sekä tukee organisaation mainetta vastuullisena työnantajana.

Organisaatioissa tulisi lisäksi olla saatavilla tukea viestintään. Henkilöstöä voidaan kannustaa viestimään omasta työstään, vaikka se ei olisikaan veloitteena. Viestinnän kehittämistä voidaan edistää esimerkiksi työpajojen, pienryhmien tai viestintäsuunnitelmien avulla. Tämän selvityksen haastattelujen perusteella osa metsäammattilaisista epäroii työstään viestimistä, sillä he epäilivät sen otettavan vastaan huonosti ja julkinen keskustelu teki viestinnästä epähoukuttelevaa. Työnantajilla tulisi olla keinoja tukea henkilöstöään tilanteissa, joissa heidän tekemäänsä viestintään suhtaudutaan epäasiallisesti, tai joissa henkilö tarvitsee muuten tukea viestintäympäristössä toimimiseen.

3.3 Moniarvoisen metsäneuvonnan ja siitä viestimisen hyvät käytänteet metsänomistajien parissa työskenteleville

Selvityksessä koottiin kyselyn ja haastattelujen pohjalta kuusikohtainen lista, jonka avulla metsäammattilaiset voivat sisällyttää moniarvoisuuden tiiviimmäksi osaksi työtään. Listaan kerättiin hyviä käytänteitä sekä esiin nousseiden kehitysehdotusten perusteella laadittuja ohjeita.

Metsäammattilaisen muistilista moniarvoiseen metsäneuvontaan

1. Kuuntele ja kysy aktiivisesti

Ota jokainen metsänomistaja vastaan yksilönä. Kartoita metsänomistajan tavoitteet huolellisesti – kysy, älä oleta!

Selvitä, mitä metsänomistaja arvostaa ja tavoittelee metsässään: taloudellinen tuotto, monimuotoisuuden vaaliminen, virkistyskäyttö, maisema, hiilensidonta, jokin muu vai näiden yhdistelmä?

Hyödynnä mahdollisuuksien mukaan työnantajasi ohjeita tai malleja asiakaskohtaamisiin.

Vältä vaikeita termejä ja varmista, että metsänomistaja ymmärtää käyttämäsi termit.

2. Esitä vaihtoehtoja, älä vain yhtä ratkaisua

Tarjota metsänomistajalle useita metsänhoidon vaihtoehtoja, jotka tukevat hänen tavoitteitaan. Metsänomistajan tavoitteiden ja tarpeiden ymmärtämisen osoittaminen lisää asiakastytyväisyyttä, kasvattaa luottamusta ja voi aktivoida metsänomistajia.

Kerro eri metsänkäsittelyvaihtoehtojen vaikutuksista lyhyellä ja pitkällä aikavälillä mahdollisimman konkreettisin esimerkein. Hyödynnä kuvia, graafeja ja videoita.

Kannusta metsänomistajaa pitkäjänteisiin ratkaisuihin, jotka tukevat sekä hänen tavoitteitaan että metsän elinvoimaisuutta.

Hyödynnä metsänhoidon suosituksia yhtenä neuvonnan työkaluna.

Hyvä neuvonta on avointa keskustelua, ei vain tiedon jakamista.

3. Arvosta metsänomistajan näkemyksiä ja päätöksiä

Tue metsänomistajaa hänen omien tavoitteidensa mukaisessa päätöksenteossa. Kerro kuitenkin, jos jokin metsänomistajan tavoitteista sisältää riskejä tai ei ole realistinen, tai jos monia tavoitteita on hankala saavuttaa samanaikaisesti.

Pidä mielessä, että metsä on monelle muutakin kuin taloudellinen resurssi – siihen voi liittyä esimerkiksi tunnesiteitä ja perinteitä.

Pyri luomaan pitkäaikaisia ja luottamuksellisia asiakassuhteita näyttämällä esimerkkiä avoimesta keskustelusta.

4. Tee yhteistyötä ja hyödynnä verkostoja

Liity mukaan verkostoihin, joissa on mahdollisuus vertaisoppia moniarvoiseen metsäneuvontaan liittyvistä aiheista. Esimerkiksi metsänhoidon suositusten avainkouluttajaverkosto on hyvä mahdollisuus ammattilaisille.

Ohjaa metsänomistaja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden, kuten luonnonhoidon tai maisema-asiantuntijoiden puoleen.

5. Kehitä omaa osaamistasi

Pysy ajan tasalla moniarvoiseen metsänhoitoon liittyvistä uutisista ja tutkimuksista.

Osallistu koulutuksiin, maastopäiviin ja webinaareihin, joissa käsitellään monimuotoisuuden huomioimista, ilmastokestävyyttä ja metsän eri käyttömuotoja.

Harjoittele viestintä- ja vuorovaikutustaitoja ja osallistu asiaa käsitteleviin valmennuksiin.

6. Viesti työstäsi säännöllisesti

Hyödynnä erilaisia, itsellesi luontevia kanavia, kuten asiakastapaamisia, sosiaalista mediaa, blogialustoja, metsäalan tapahtumia sekä paikallismedioita.

Käytä selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

Työssäsi kohtaamat arkisetkin tilanteet ovat usein hyviä viestinnän aiheita. Jaa esimerkkejä onnistuneista ratkaisuista tai yllättävistä havainnoista ja kerro eri vaihtoehdoista neutraalisti.

Muista, että myös hyvä työnjälki on viestimistä.

Kirjallisuus

Karppinen, H., Hänninen, H., & Horne, P. 2020. Suomalainen metsänomistaja 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 30/2020. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 73 s. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-961-3>

Kilpeläinen, R & Lautanen, E. 2023. Metsäalan ammatillisesta koulutuksesta vuosina 2019-2021 valmistuneiden oppimistulosten työelämävastaavuus ja laadullinen työllisyys. TTS:n julkaisuja 464.

Kilpeläinen, R. & Lautanen, E. 2024. Metsätalousinsinörikoulutuksen tuottaman osaamisen ja toteutuksen työelämävastaavuus. TTS:n tiedote.

Kilpeläinen, R. & Lautanen, E. 2025. Metsätieteiden yliopistokoulutuksen tuottama osaaminen 2025. TTS:n julkaisuja 482.

Verkkolähteet

ePerusteet. 2025. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ammattillinenperustutkinto/8419761/tiedot>. [Viitattu 7.3.2025].

Harvestia. 2024. <https://harvestia.fi/>. [Viitattu 15.11.2024].

Helsingin yliopisto. 2024. <https://studies.helsinki.fi/koulutusohjelma/otm-120a6517-355a-4f9e-ae2b-12aa67accfcf?cpld=hy-lv-75>. [Viitattu 8.11.2024].

Helsingin yliopisto. 2024. <https://studies.helsinki.fi/koulutusohjelma/otm-1479cea6-d715-4335-8aba-be7d48f3fe4f?cpld=hy-lv-75>. [Viitattu 8.11.2024].

Hämeen ammattikorkeakoulu. 2025. <https://hamk.opinto-opas.fi/curricula/degreeprogrammes/groups/plan?groupId=109214&planId=115769>. [Viitattu 7.3.2025].

Hämeen ammattikorkeakoulu. 2025. <https://www.hamk.fi/tutkinnot/biotalous-ratkaisut-luonnonvara-ala-insinööri-ylempi-amk/>. [Viitattu 7.3.2025].

Itä-Suomen yliopisto. 2024. <https://opas.peppi.uef.fi/fi/maisteriohjelmat/10857?period=2023-2024>. [Viitattu 8.11.2024].

Itä-Suomen yliopisto. 2024. <https://opas.peppi.uef.fi/fi/ohjelma/116527?period=2023-2024>. [Viitattu 8.11.2024].

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. 2025. <https://www.xamk.fi/koulutukset/metsatalouden-liiketoiminta-yamk/>. [Viitattu 7.3.2025].

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. 2025. <https://opinto-opas.xamk.fi/28/fi/56/123498>. [Viitattu 7.3.2025].

Karelia ammattikorkeakoulu. 2025. <https://opintoopas.karelia.fi/47/fi/93/116>. [Viitattu 7.3.2025].

Laania. 2024. <https://laania.fi/>. [Viitattu 15.11.2024].

Lapin AMK. 2025. <https://opinto-opas-amk.peppi4.lapit.csc.fi/708/fi/91/4073>. [Viitattu 7.3.2025].

Metsä Group. 2024. <https://www.metsagroup.com/fi/puunhankinta/>. [Viitattu 15.11.2024].

Stora Enso Metsä. 2024. <https://www.storaensometsa.fi/palvelut/>. [Viitattu 15.11.2024].

Tampereen ammattikorkeakoulu. 2025. <https://tamk-study-guide.tuni.fi/167/fi/80/49528>. [Viitattu 7.3.2025].

Tampereen ammattikorkeakoulu. 2025. <https://www.tuni.fi/fi/tule-opiskelemaan/metsatalouden-ylempi-tutkinto-ohjelma>. [Viitattu 7.3.2025].

UPM Metsä. 2024. <https://www.upmmetsa.fi/>. [Viitattu 15.11.2024].

Yrkeshögskolan Novia. 2025. <https://studieguiden.novia.fi/sv/13622/sv/13668/DAG25S-H-BE/year/2025>. [Viitattu 7.3.2025].

Liitteet

Liite 1. Verkkokyselyrunko

Liite 2. Verkkokyselyn tulokset

Liite 3. Haastattelurunko

LIITE 1. VERKKOKYSELYRUNKO

Moniarvoinen metsäammattilaisuus -verkkokysely

Taustatiedot

1. Mikä seuraavista kuvaa edustamaasi organisaatiota parhaiten?

- Metsäteollisuusyritys (pl. sahatoimijat)
- Sahateollisuuden yritys
- Metsäkoneyritys
- Metsänhoitoyhdistys
- Metsäpalveluyritys
- Valtion virasto, valtio-omisteinen organisaatio tai valtion ohjauksessa toimiva organisaatio
- Muu, mikä

2. Minkä kokoisessa organisaatiossa työskentelet?

- yli 250 työntekijää (suuri)
- 50-249 työntekijää (keskisuuri)
- 10-49 työntekijää (pieni)
- 1-9 työntekijää (mikro tai yksityisyrittäjä)

3. Mikä on korkein suorittamasi tutkinto?

- Peruskoulu
- Toisen asteen tutkinto, lukio
- Metsäalan perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto
- Metsätalousinsinööri, AMK tai metsäteknikko
- Metsätalousinsinööri, YAMK
- Metsätieteet, maatalous- ja metsätieteiden kandidaatti
- Metsätieteet, maatalous- ja metsätieteiden maisteri
- Metsätieteet, maatalous- ja metsätieteiden tohtori
- Muu, mikä

Moniarvoisuus metsien hoidossa ja käytössä

4. Kuinka tärkeänä pidät sitä, että metsänhoidossa pyritään edistämään monia tavoitteita samanaikaisesti?

- Erittäin tärkeänä
- Melko tärkeänä
- En kovin tärkeänä
- En lainkaan tärkeänä
- En osaa sanoa

5. Kuinka tärkeänä pidät erilaisten metsänomistajien sekä metsänomistajien erilaisten tavoitteiden huomioimista työssäsi?

- Erittäin tärkeänä
- Melko tärkeänä
- En kovin tärkeänä
- En lainkaan tärkeänä
- En osaa sanoa

6. Miten usein metsänhoidon monitavoitteisuus näkyy omassa työssäsi tällä hetkellä?

- Päivittäin tai viikoittain
- Silloin tällöin
- Harvoin
- Monitavoitteisuus ei näy työssäni
- En osaa sanoa

7. Erilaisten metsänhoidon tavoitteiden yhteensovittaminen on hankalaa.

- Samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Eri mieltä
- En osaa sanoa

Moniarvoisuus asiakastyössä ja arjen työtehtävissä

8. Metsänhoidon kestävyys voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen:

Taloudellinen kestävyys – metsien hoitoa ja käyttöä siten, että metsätalouden kannattavuus säilyy pitkällä aikavälillä. Esimerkkejä: metsien elinvoimaisuuden, uusiutumiskyvyn ja tuottavuuden varmistaminen.

Ekologinen kestävyys – säilytetään metsien ja soiden monimuotoisuus sekä ylläpidetään vesien hyvää tilaa. Esimerkkejä: Luonnonhoito, vesiensuojelu, ilmastonmuutoksen hillintä.

Sosiaalinen kestävyys – turvataan metsistä saatava hyvinvointi. Esimerkkejä: työpaikkojen säilyminen, metsien monipuolinen hyödyntäminen ja virkistyskäyttö, yhteisöjen huomioonottaminen.

Metsänhoidolle voi asettaa erilaisia tavoitteita nämä kestävyiden osa-alueet huomioiden.

Millaisia ohjeita työnantajallasi on käytössä **erilaisten tavoitteiden huomioimiseen** metsänhoidossa?

- Selkeät ja yksityiskohtaiset ohjeet eri tavoitteiden (taloudelliset, ekologiset, sosiaaliset) tasapainottamiseen
- Yleiset ohjeet erilaisten tavoitteiden huomioimiseen, mutta ei tarkkaa linjausta
- Ohjeet painottavat pääasiassa taloudellisia tavoitteita
- Ohjeet painottavat pääasiassa ekologisia tai sosiaalisia tavoitteita
- Ei ole erityisiä ohjeita, asiaa käsitellään tapauskohtaisesti
- En osaa sanoa
- Muu, mikä

9. Suomessa on yli 600 000 metsänomistajaa: kaupunkilaisia, maalla asuvia, eri kulttuureista tulevia, suurmetsänomistajia, pienmetsänomistajia, eri koulutustaustoja omaavia, miehiä, naisia, ...

Millaisia ohjeita työnantajallasi on käytössä **erilaisten metsänomistajien kohtaamiseen**?

- Selkeät ja kattavat ohjeet erilaisten metsänomistajien kohtaamiseen - ohjeistus painottaa asiakkaan huomioimista yksilöllisesti
- Yleiset ohjeet asiakkaiden kohtaamiseen, mutta ei erityistä painotusta erilaisten metsänomistajien kohtaamiseen
- Ei ole erityisiä ohjeita asiakaskohtaamisista
- En osaa sanoa
- Muu, mikä

10. Millä keinoilla itse selvität kohtaamiesi metsänomistajien tavoitteita?

- Kysyn suoraan metsänomistajalta hänen tavoitteistaan
- Päättelen metsänomistajan puheista hänen tavoitteensa kysymättä asiaa erikseen
- En selvitä metsänomistajan tavoitteita
- En osaa sanoa
- Muu, mikä

11. Mitkä asiat helpottavat monitavoitteisen metsänhoidon suunnittelua ja toteutusta? Valitse enintään kolme tärkeintä.

- Mahdollisuus maastokäynteihin
- Aktiivinen yhteydenpito metsänomistajan kanssa
- Ajantasaiset kartta- ja paikkatiedot
- Työnantajan ohjeet
- Työnantajan tarjoamat koulutukset tai valmennukset
- Muut materiaalit (esimerkiksi metsänhoidon suositukset, viranomaisohjeistukset tms.)
- Muu, mikä

Oman osaamisen kehittäminen

12. Oletko käynyt monitavoitteiseen metsänhoitoon tai erilaisten metsänomistajien kohtaamiseen liittyviä koulutuksia, osallistunut valmennuksiin tai itseopiskellut aihetta?

- Kyllä
- Ei, mutta olen suunnitellut osallistuvani tai opiskelevani
- Ei
- En osaa sanoa

13. Jos vastasit kyllä, niin mitä koulutustapoja olet hyödyntänyt? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

- Tutkintokoulutus
- Muu täydentävä koulutus tai tutkintoon johtamaton koulutus
- Webinaari tai seminaari
- Verkkokurssi
- Muu verkon itseopiskeluaineisto
- En osaa sanoa
- Muu, mikä

14. Jos vastasit kyllä, niin kenen aloitteesta hakeuduit koulutukseen tai valmennukseen?

- Omasta aloitteesta
- Työnantajan aloitteesta
- Sekä että
- En osaa sanoa
- Muu, mikä

15. Jos vastasit kyllä, milloin viimeksi olet hankkinut itsellesi lisää osaamista?

- Viimeisen kuukauden aikana
- Viimeisen vuoden aikana
- Yli vuosi sitten
- Yli viisi vuotta sitten
- En osaa sanoa

16. Kerro halutessasi lisää koulutuksen/koulutusten aiheista ja toteutuksesta.

17. Millaisesta osaamisesta koet itselläsi olevan puutetta nykyisessä työssäsi? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon.

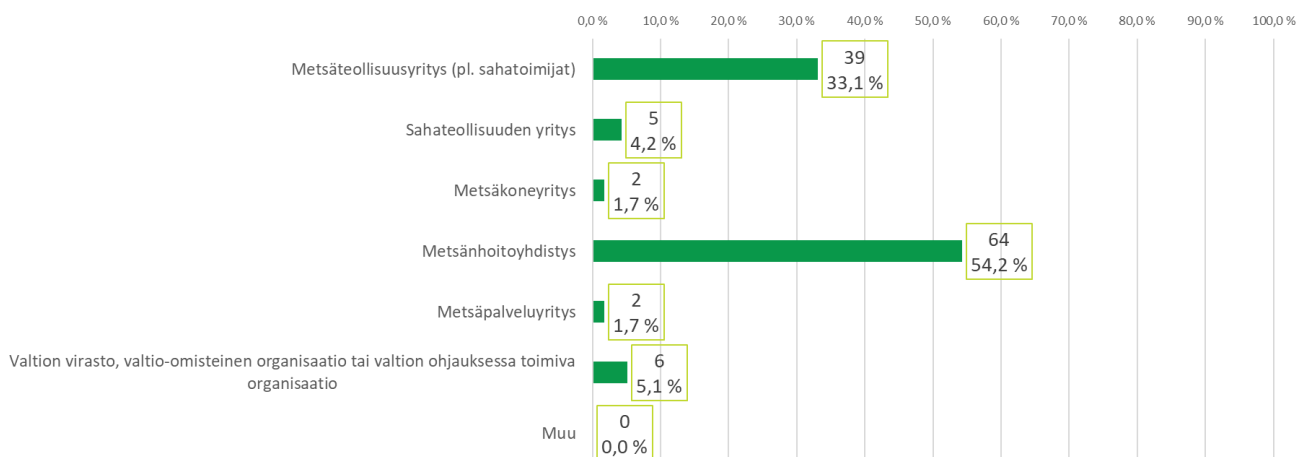
- Metsänhoidon menetelmien osaaminen
- Luonnon monimuotoisuus ja luonnonhoito
- Vesiensuojelu
- Metsätuhot
- Ilmasto-osaaminen
- Metsien monikäyttö tai virkistyskäyttö
- Asiakaspalvelu-, viestintä- tai neuvontataidot
- En koe itselläni olevan puutetta osaamisesta

18. Mitä muita ajatuksia sinulla on monitavoitteiseen metsäneuvontaan liittyvän oman osaamisesi kehittämisestä?

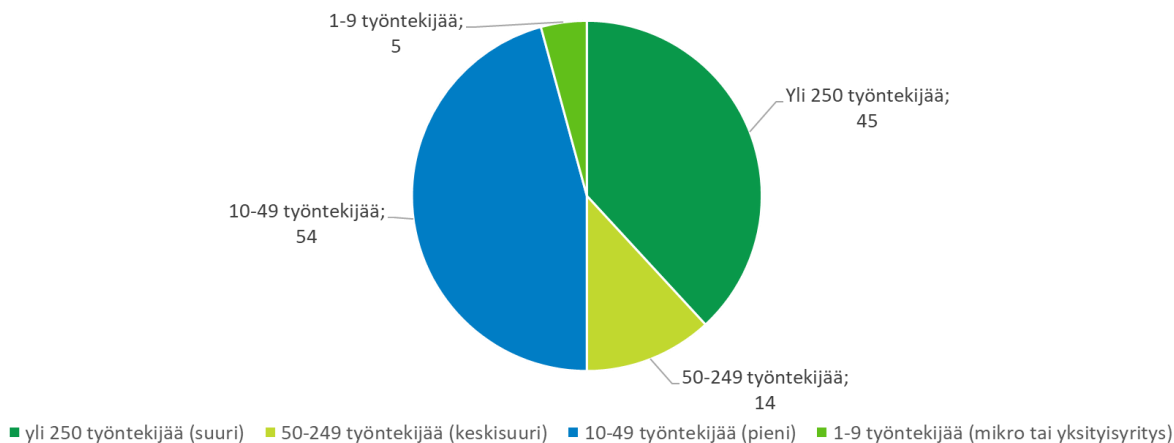
LIITE 2. VERKKOKYSELYN TULOKSET

Taustatiedot

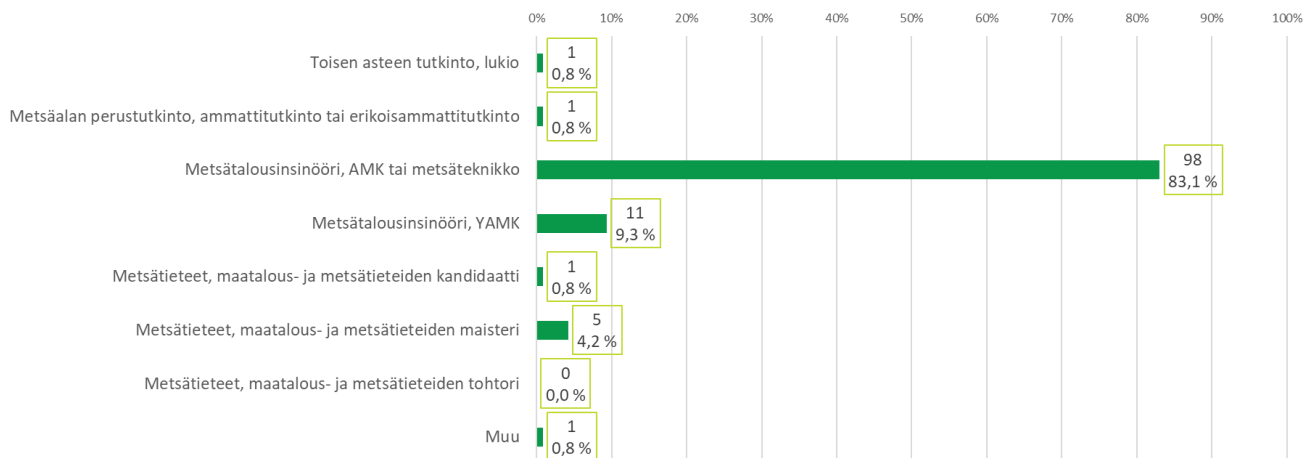
1. Mikä seuraavista kuvaa edustamaasi organisaatiota parhaiten? (n = 118)

2. Minkä kokoisessa organisaatiossa työskentelet? (n = 118)

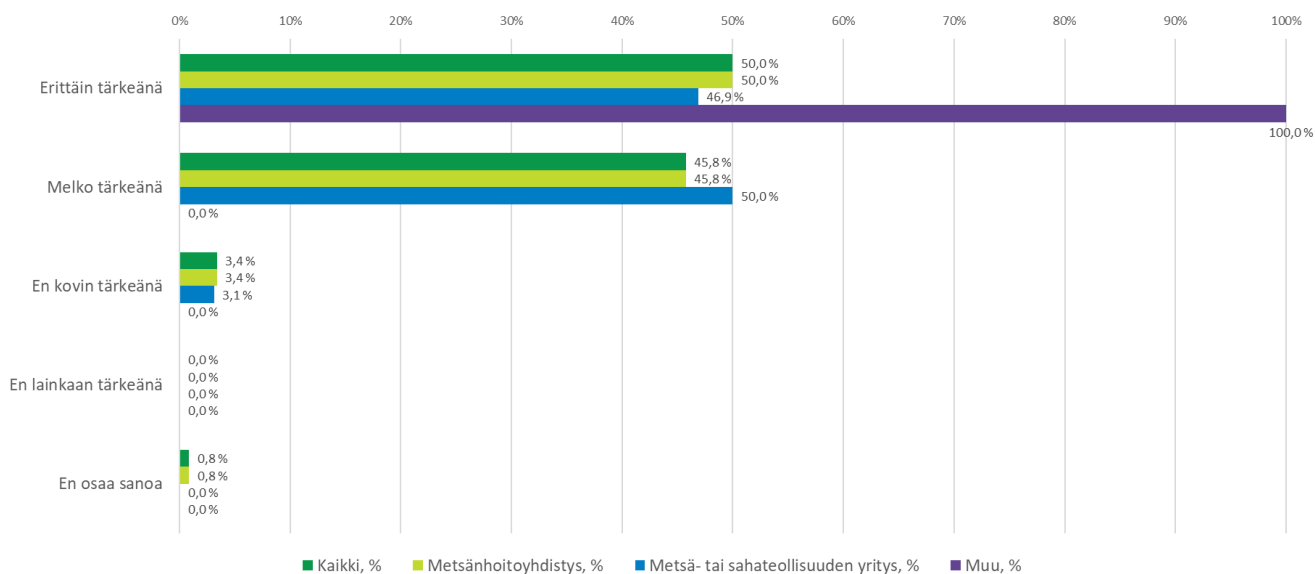

3. Mikä on korkein suorittamasi tutkinto? (n = 118)

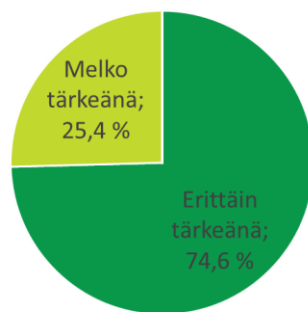

Moniarvoisuus metsien hoidossa ja käytössä

4. Kuinka tärkeänä pidät sitä, että metsänhoidossa pyritään edistämään monia tavoitteita samanaikaisesti? (n = 118)

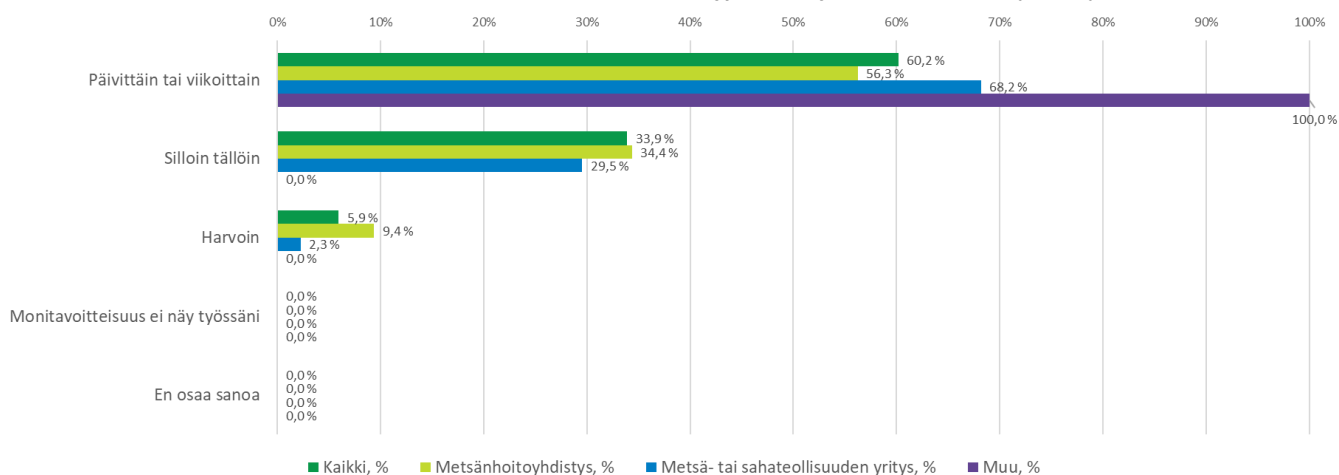

5. Kuinka tärkeänä pidät erilaisten metsänomistajien sekä metsänomistajien erilaisten tavoitteiden huomioimista työssäsi? (n = 118)

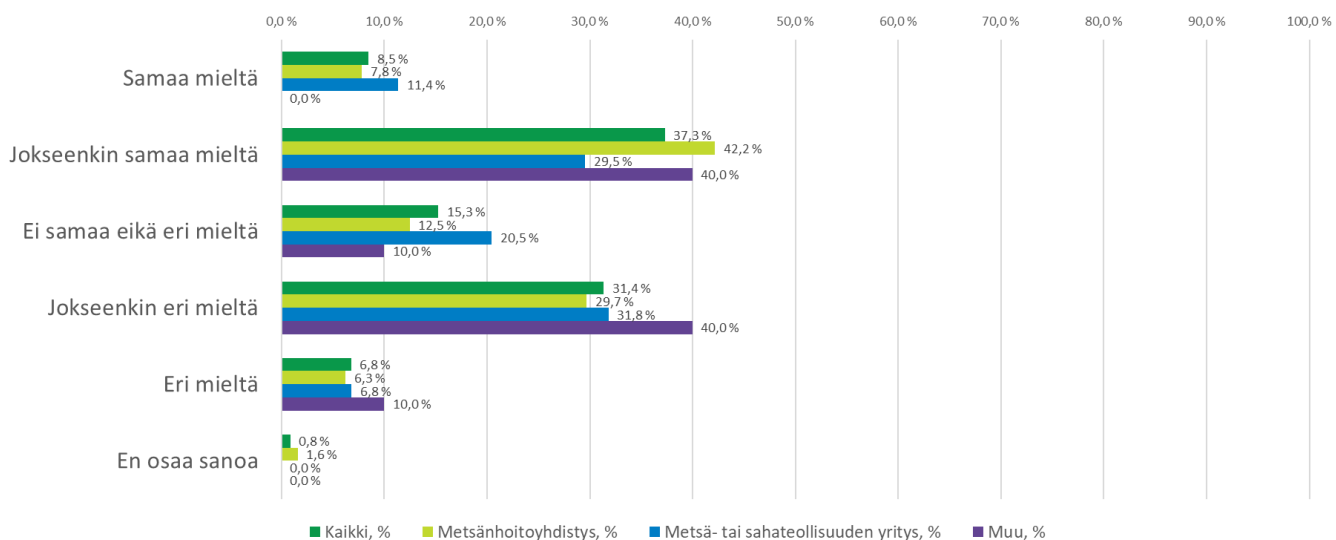
■ Erittäin tärkeänä ■ Melko tärkeänä ■ En kovin tärkeänä ■ En lainkaan tärkeänä ■ En osaa sanoa

6. Miten usein metsänhoidon monitavoitteisuus näkyy omassa työssäsi tällä hetkellä? (n = 118)

■ Kaikki, % ■ Metsänhoitoyhdistys, % ■ Metsä- tai sahateollisuuden yritys, % ■ Muu, %

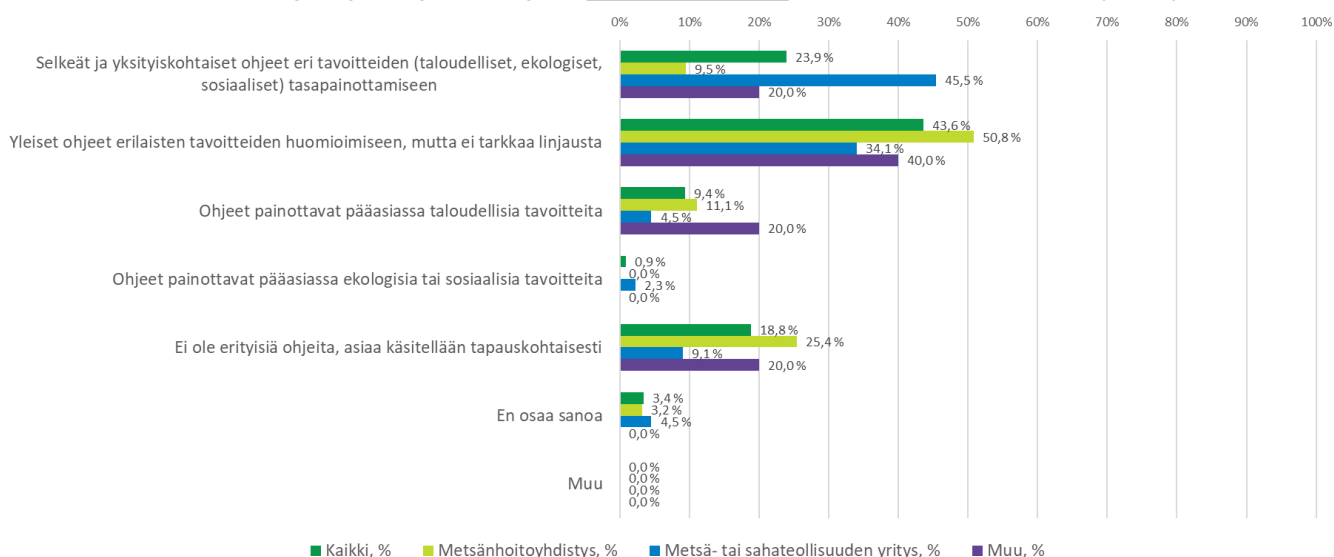
7. Erilaisten metsänhoidon tavoitteiden yhteensovittaminen on hankalaa. (n = 118)

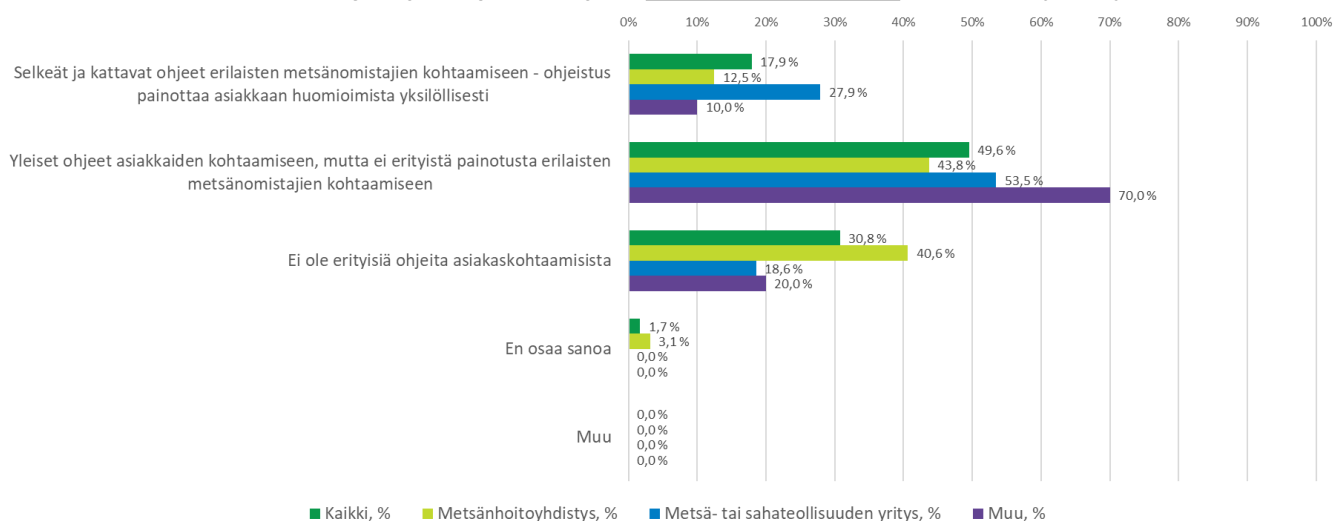
■ Kaikki, % ■ Metsänhoitoyhdistys, % ■ Metsä- tai sahateollisuuden yritys, % ■ Muu, %

Moniarvoisuus asiakastyössä ja arjen työtehtävissä

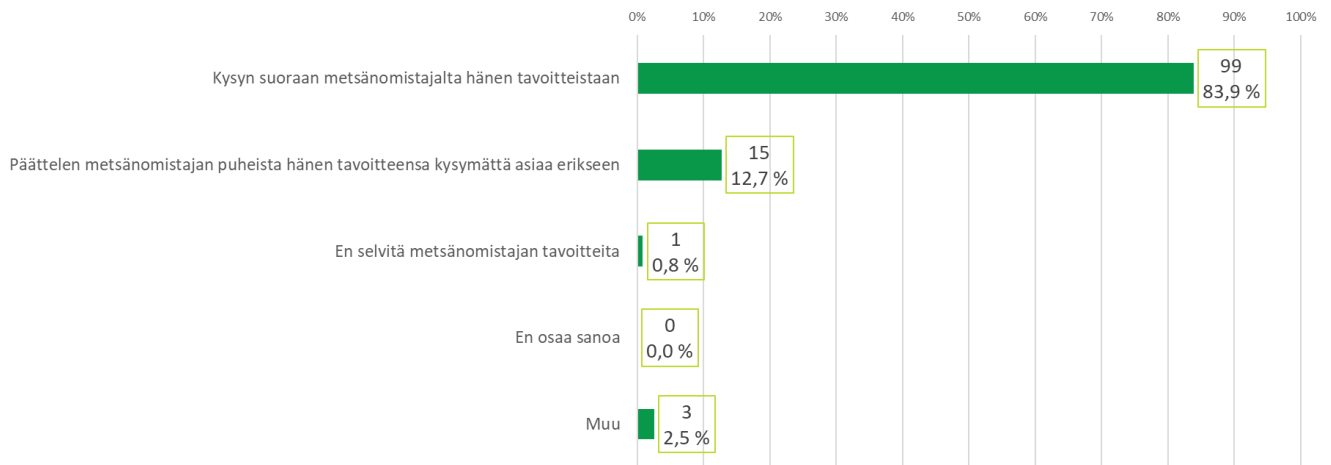
8. Millaisia ohjeita työnantajallasi on käytössä erilaisten tavoitteiden huomioimiseen metsänhoidossa? (n = 118)

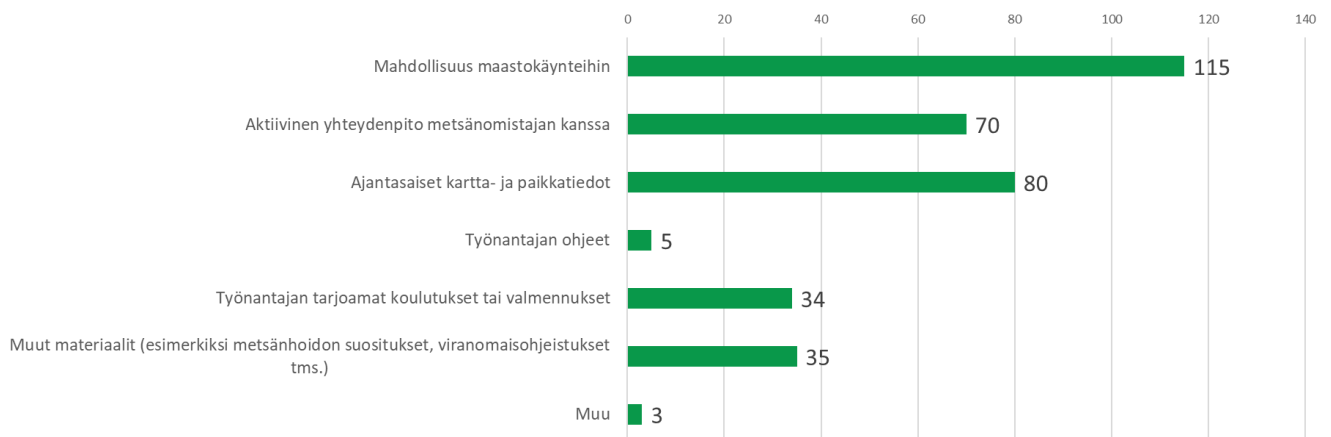
9. Millaisia ohjeita työnantajallasi on käytössä erilaisten metsänomistajien kohtaamiseen? (n = 117)

10. Millä keinoilla itse selvität kohtaamiesi metsänomistajien tavoitteita? (n = 118)

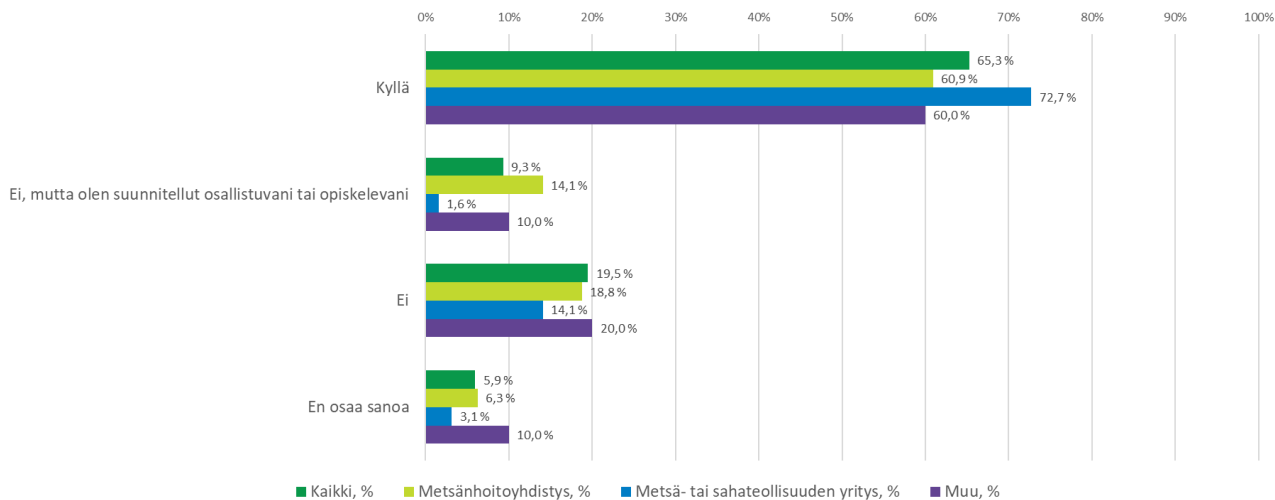

11. Mitkä asiat helpottavat monitavoitteisen metsänhoidon suunnittelua ja toteutusta? Valitse enintään kolme tärkeintä. (n = 118)

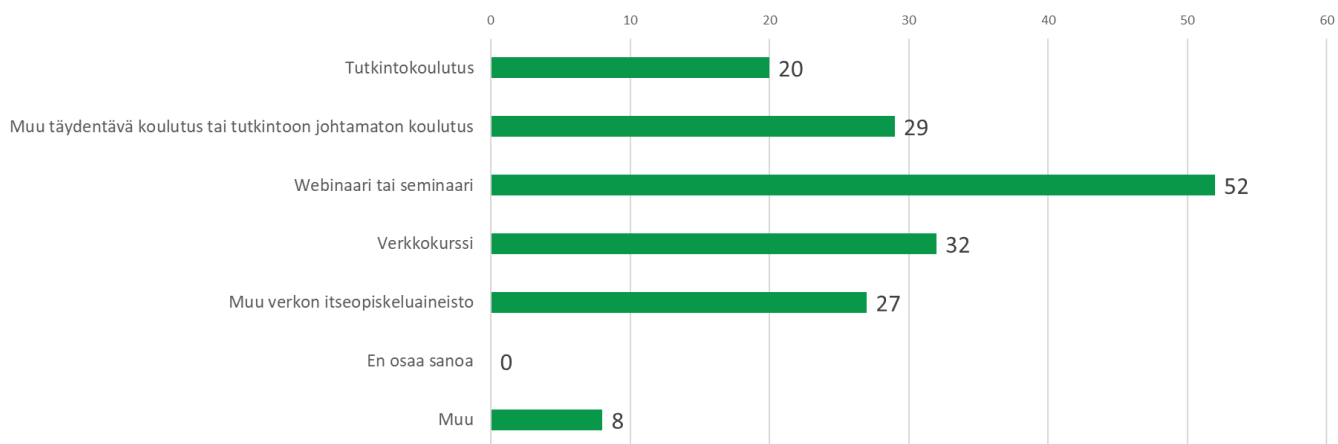

Oman osaamisen kehittäminen

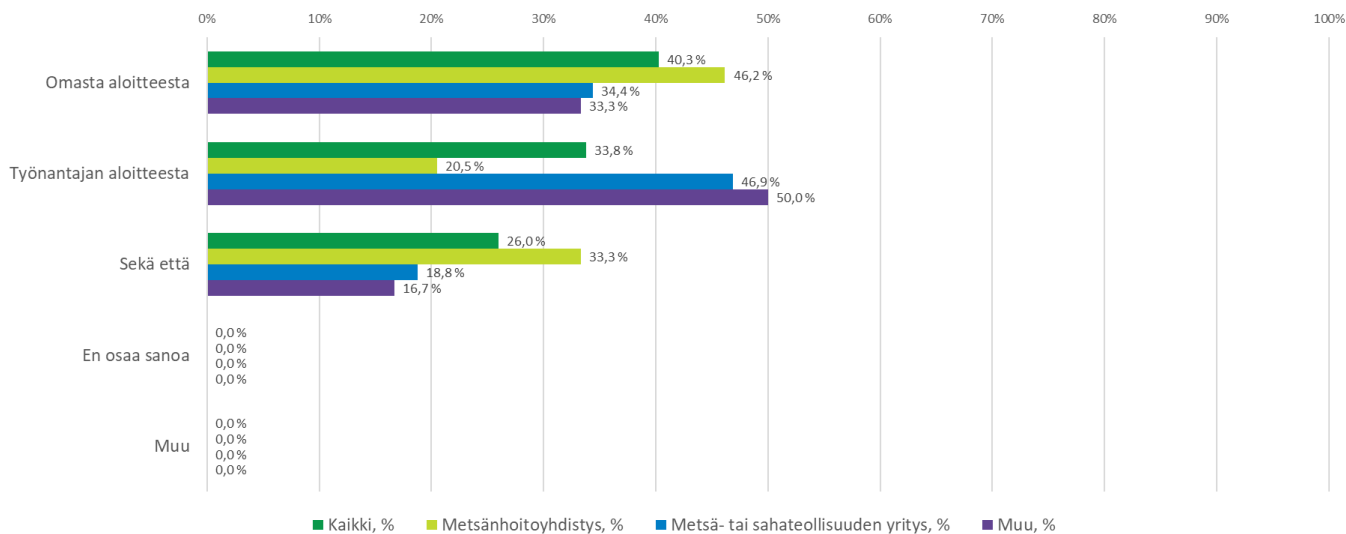
12. Oletko käynyt monitavoitteiseen metsänhoitoon tai erilaisten metsänomistajien kohtaamiseen liittyviä koulutuksia, osallistunut valmennuksiin tai itseopiskellut aihetta? (n = 118)

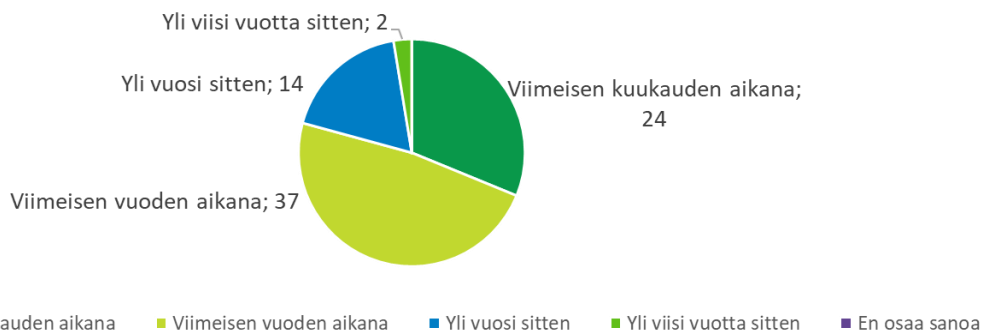
13. Mitä koulutustapoja olet hyödyntänyt?
Voit valita useamman vastausvaihtoehdon. (n = 77)

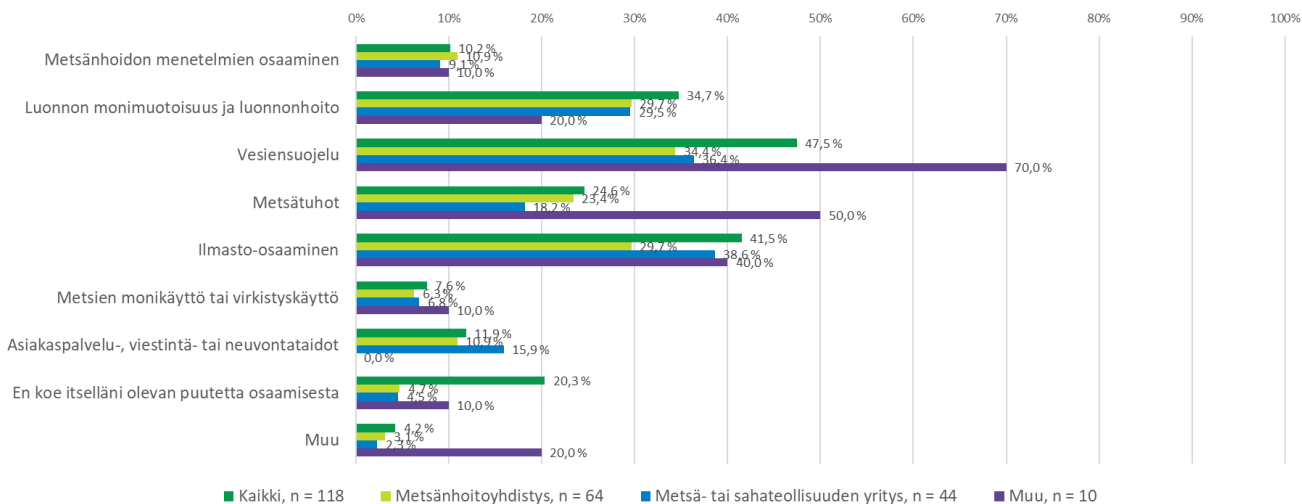
14. Kenen aloitteesta hakeuduit koulutukseen tai valmennukseen? (n = 77)

15. Milloin viimeksi olet hankkinut itsellesi lisää osaamista? (n = 77)

17. Millaisesta osaamisesta koet itselläsi olevan puutetta nykyisessä työssäsi? Voit valita useamman vastausvaihtoehdon. (n = 118)

LIITE 3. HAASTATTELURUNKO

Moniarvoinen metsäammattilaisuus -teemahaastattelut

Haastattelurunko metsänomistajien kanssa työskenteleville metsäammattilaisille

Haastattelu tallennetaan jatkokäsittelyä varten. Tallenteet hävitetään tulosten valmistumisen jälkeen. Vastaukset raportoidaan anonymisti, ja vastauksia ei voida tulosten raportointivaiheessa yhdistää työnantajaan.

TAUSTA

1. Kerrotko työnantajastasi ja työnkuvastasi.
2. Kuinka kauan olet ollut metsäalalla? Entä kuinka kauan olet ollut nykyisen työnantajan palveluksessa?
3. Mikä on koulutus-/työtaustasi?

MONIARVOISUUS METSÄALAN TYÖSSÄ

1. Miten ymmärrät monitavoitteisuuden ja erilaisten metsänomistajien huomioimisen metsäalan työssä? (ei oikeaa tai väärää vastausta) Eli mitä mielestäsi tarkoittaa moniarvoisuus metsäalan työssä?
2. Miten mielestäsi erilaisten metsänhoidon tavoitteiden ja erilaisten metsänomistajien huomioiminen toteutuu Suomessa metsäalalla tällä hetkellä?

NEUVONTA

1. Oletko huomannut työssäsi metsänomistajilla erilaisia tavoitteita?
 - a. Poikkeavatko tavoitteet paljon toisistaan? Millaisia eroja olet havainnut?
 - b. Ovatko metsänomistajien tyyppilliset tavoitteet muuttuneet työurasi aikana?
 - c. Millaiset metsänomistajat kertovat selvimmin arvoistaan (esimerkiksi suur- vs. pienmetsänomistajat, sinulle tutuimmat, uudet vs. kokeneet)?
2. Miten asiakaslähtöisyys ja erilaiset metsänomistajat pyritään huomioimaan metsäneuvonnassa? Kerro mahdollisimman konkreettisesti.
 - a. Onko työnantajallasi tähän ohjeita?
 - b. Miten toimitaan tilanteessa, jossa metsänomistajalla ei ole selvillä omat arvot?
3. Koetko erilaisten metsänhoidon tavoitteiden ja erilaisten metsänomistajien huomioimisessa tai tavoitteiden yhteensovittamisessa haasteita/ongelmia/ristiriitoja? Miten toimit metsänomistajien mahdollisesti ristiriitaisten tavoitteiden tai epärealististen odotusten kanssa?
 - a. Millaisia ristiriitoja olet havainnut?
 - b. Miten ristiriitoja voisi välttää tai ratkoa?

OMA OSAAMINEN JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

1. Missä asioissa koet epävarmuutta asiakaspalvelutilanteissa? Mitä osaamista tarvitsisit lisää?
2. Millaisia keinoja työnantajallasi on käytössä henkilöstön osaamisen kehittämiseen?
3. Miten pyrit itse ylläpitämään ja kehittämään osaamistasi?

VIESTINTÄ

1. Viestitkö jollain alustalla työstäsi? Millä alustalla?
2. Miten työnantajasi kannustaa tai velvoittaa viestimään työstäsi?
3. Miten suhtaudut työstäsi viestimiseen?
4. Tavoittaako organisaatiosi viestintä mielestäsi oikean kohderyhmän?

LOPETUS

1. Haluaisitko vielä täydentää aiempia vastauksiasi?

Maistraatinportti 4 A

00240 Helsinki

tapio@tapio.fi

www.tapio.fi